

PULA

Náczyhegyi Tükör-Spiegel

XIX. évfolyam

1. szám

Pula, 2008. július 26., szombat

Pula, Náczyhegy 2008

„Minden jó rendtartásnak feje és fundamentuma az isteni félelem és tisztesség...”

(A szőlőhegy 1817-ben írott törvénykönyvéből)

Helytörténeti folyóirat

Megjelenik minden évben július utolsó szombatján

Kiadja a Pulai Náczyhegy Kertbarát és Tájgondozó Egyesület

Főszerkesztő: NAGYPÁL Gábor

Szerkesztő: NAGYPÁL Szabolcs

Külön köszönet: ROZS-NAGY Szilvia és NAGYPÁL Csanád

Az eltelt egy évről

Legtöbb esetben az esztendő az év első napjától az utolsóig tart. Van, ahol pénzügyi évben gondolkoznak, van ahol csak három nap az esztendő. Nálunk Pulán a Náczihegyi Tükör-Spiegel két évfolyama között eltelt idő is lehet az esztendő.

Amikor közeleg a július közepe, a főszerkesztő, NAGYPÁL Gábor először csak finoman, majd ahogy múlnak, a napok kicsit nyomatékosabban emlékeztet, hogy cikkírói feladataim vannak.

Mindig nehezen szánom rá magam, mondván, nincs igazán miről írnom. Aztán, ahogy kezdem végiggondolni az elmúlt évet, egyre több esemény idéződik fel bennem.

Tehát kezdjük mindjárt a pulai esztendő elején.

Lezajlott a szőlőhegyi ünnep, mondhatni, szokott sikerrel. Az ünnepi szónok DOBOS Krisztina volt, aki, mivel a szomszéd településen, Nemesleányfalun él, jól ismeri falunkat. A műsor változatos, gazdag volt. Köszönjük a szervezőknek és a fellépőknek is.

Még az ünnepség megkezdése előtt megalakult a *Pulai Náczihegyi Kertbarát és Tájgondozó Egyesület*.

Reméljük, a kezdeti bejegyzési eljárás nem veszi el a kedvüket, és mint a mostani ünnepség szervezésében, úgy a későbbiekben is fontos szerepet töltenek be majd közösségünk életében.

Eltelt a 2007. évi *Művészetek Völgye* tíz napja. A pulai rendezvények minden korábbinál változatosabb voltak.

Akkor azt hittük, hogy mindig fokozni tudjuk az előző évi sikereket, erre az idei év rácsáfolt. De erről majd később.

A fesztivál megkezdése előtt került sor a *Kulturális Örökségvédelmi Hivatal* (KÖH) támogatásával a tálodi Szent Ilona-templomrom megőrzésének első ütemére.

Az addig elkészült munkát bensőséges ünnepségen adták át, és szentelték fel újra a régi templom maradványait.

Az ősszel változás történt a képviselőtestületben, az elköltözött, majd lemondott UDVARDY Miklós helyett LEITOLD Istvánné került be.

Még egy civil szervezet alakult meg az év folyamán: a *Pulai Ifjúsági Klub*, a PIK. Bár nem hivatalosan már több éve működtek az önkormányzat által biztosított tűzoltószertári helyiségben, de most már bíróságon hivatalosan bejegyzett egyesületként működnek.

Remélem, hogy a megalakult civil szervezetek lendületet adnak a közösségnek, valamint munkájuk és pályázatok révén hozzájárulnak a település és a szőlőhegy gazdagításához.

Decemberben Mikulás- és karácsonyi ünnepséget szerveztünk, majd a farsangi időszakban megtartottuk a nyugdíjasok farsangját is.

Tavasszal Kapolcs és Pula csapatai megtisztították nem csak a saját külterületi közútjait, hanem Vigántpetend útszéleit is a felhalmozódott, eldobált szeméttől.

Megünnepeltük március tizenötödikét, és májusban megemlékeztünk hőseinkről.

A május végi falunapon Kapolcs települést láttuk vendégül. A falunapon sokan voltak, jól sikerült. Talán csak fociban kellene erősítenünk.

Külön személyek megemlézése nélkül, ezúton is megköszönöm mindenkinek a munkáját, akik részt vállaltak a rendezvények szervezésében, lebonyolításában.

Az előző évi cikkben még bizonytalan ÖNHIKI-támogatást majdnem teljes egészében elnyertük, így az elmúlt költségvetési időszakban nem szorultunk hitelfelvételre.

Idén is veszteséges a költségvetésünk, körülbelül 4.8 millió forint hiánnyal terveztük az évet.

A világhálón közzétett eredmények szerint az idei évre is nyertünk 4,5 millió forint ÖNHIKI-támogatást. Sajnos, e támogatások csak működésre fordíthatók, fejleszteni nem lehet belőle.

Azért takarékos gazdálkodással kisebb felújítási munkákat el tudtunk végezni. Kijavítottuk a Faluház és a templom tetejét.

Új burkolatot kapott a faluház előtere. Megvettük a lambériát az előtér és a nagyterem oldalára. A feljárólépcső is felújításra kerül még a nyár folyamán.

A pályázatokról: a nagyívű telekkialakítási, tetőtér-beépítési és színházépítési terveinkről egy időre le kell mondanunk, mivel sem az előké-

szítési költségeket, sem a pályázati önrészt nem tudjuk biztosítani.

A távoli Szent Ilona-templomrom megőrzési munkáinak befejezéséhez nyertünk 350.000 forintot, az önrészt pedig az Eszterházy Károly Közalapítvány (EKK) segítségével teremtettük elő.

Pályázunk a falugondnoki gépkocsi lecserélésére is. Ha megkapjuk a támogatást, akkor csak az ÁFA-t kell nekünk adni, melyet a mostani gépkocsi eladásával tudjuk biztosítani.

Szeretnénk a Nagyvázsonnyal és a körjegyzőséghez tartozó településekkel közös tulajdonainkat, amennyire lehet, lecsökkenteni.

Közösen értékesítjük a volt rendőrségi és rendőrlakási épületet. Nagyvázsony valamilyen formában ki szándékozik fizetni a kisiskolában levő tulajdonrészeket is.

Sajnos, az ingatlanokra nem nagyon van kereslet, ezért nem tudni, mikor jutunk ezekből valamilyen forráshoz. Az említett ingatlanokban Pulának 10 % tulajdonrésze van.

A végére hagytam a keserűt: majdnem azt írtam, hogy Pula idén nem része a *Művészetek Völgyének*, de ez így nem igaz.

Része vagyunk továbbra is, csak nálunk az idén nem lesz rendezvény. Bár már jó korán mondtuk, hogy ez előfordulhat, valahogy senki nem akarta elhinni. Voltak olyanok, akik még a napokban is rákérdeztek, hogy így van-e.

A minden esztendei fesztivál előtt elhangzó segítségkéréseket sokan csak riogatásnak vették.

Sajnos, idén bekövetkezett az, amit az elmúlt években is csak az utolsó pillanatban sikerült elkerülni: nem lett meg a pénz.

Mivel pályázatokban nem tudott a fesztivál indulni, az állami támogatás évről-évre csökkent, a támogatók közül sokan visszaléptek, jelentősen csökkenteni kellett a fesztivál költségvetését.

A Bárka-színház részéről megpályázott és elnyert támogatást sem lehetett így, csak önmagában felhasználni.

Gyöngye vigasz, hogy a pulai program elsőként már órákra lebontva teljesen kész volt, amikor kiderült, hogy semmi sem lesz.

Bár az elmúlt évben az önkormányzatnak csak kiadásai voltak a fesztivállal kapcsolatosan, bevételei nem, mégis, a település életében nagyon fontos a rendezvény.

Sokan tudtak szállást kiadni, valamint munkát vállalni a tíz nap alatt. Remélem, a szállásokra így is lesz valamennyi kereslet.

Reméljük, jövőre a huszadik Művészetek Völgyét majd ismét minden faluban meg lehet tartani.

KERTÉSZ Lajos
polgármester

800 1.7.7.3

MŰEMLÉK

SZENT FLORIAN TISZTELETRE SZENTELT
KESŐ BAROKK STILUSU KAPOLNA
EPÜLT 1773-BAN

Miként lehet körültekintően ünnepséget szervezni?

(Hősök napja, 2008)

Mi, korosabbak, nem minden alap nélkül tartottunk attól, hogy azon ünnepek, amelyeket a nyolcvanas évek második felétől „fölélesztünk”, az idősebb korosztály kihalásával újra csak feledésbe merülnek. Március 15., október 23. vagy a karácsonyi ünnepkör színelőadásai egy idő óta készületlenül érték a falut. Szerencsére nem így történt az idén.

GETTINGER Szilvia és SZENGER István immár második éve szervezik és rendezik meg Pulán, május utolsó hétvégéjén a Hősök napját, amikor az első és a második világháborúban elesett, fogságban meghalt vagy hosszú évek hadifogsága után „szerencsésen” hazatért pulai hősökre emlékeznek és emlékeztetnek.

– Mit jelent a mai középkorosztály számára ez a – lényegében – gyásznap?

– Elsősorban a hagyományt akartuk ébren tartani – mondja a háromgyermekes GETTINGER Szilvia, akinek ebből kifolyólag biztonnyal akad házimunkája elég –, hogy az én gyerekeim is ennek szellemében nőjenek föl, és tiszteljék az öregeket, akik szenvedtek a háborúk szörnyűségeitől. Ne csak egy ismeretlen név legyen számukra ama márványtáblán, ahol megemlékezik a falu hősi halottairól, az áldozatokról. Tudjanak összehasonlítani, milyen volt régen és ma az ő gyermekkoruk, és mit jelentett és jelenthet a háború a családok számára.

– Miként kezdődött el az ünnepség szervezése?

– Tavalay SZENGER István indította el, szervezte meg nagyjából a megemlékezést. Az én barátaim között többen vannak, akik katonai hagyományörző klub tagjai Tapolcán. A gimnáziumunk történelemtanára, HANGODI László, a tapolcai múzeum igazgatója tavaly föl vállalta az ünnepi megemlékezést.

– Igen igényes és alapos kutatómunka után számolt be a falunak mindarról, amit itt mindenkinek tudnia érdemes.

– Többen gratuláltak a szervezéshez, többek között KERTÉSZ Lajos polgármester is. Az idősebb nemzedék örömmel vette tudomásul a tények szakszerű ismertetését.

– Idén, miként kezdődött a fölkészülés?

– Nem lehet kihagyni a történetből, hogy REMÉNYI Antal, a falu Tóni bácsija nem hagyott nyugtot nekünk, és szorgalmazta az előkészületek

szervezését. Összegyűjtöttem HOLCZER Pista bácsitól és LEITOLD Pista bácsitól azon írásbeli dokumentumokat, amelyek a visszaemlékezéseiket tartalmazzák.

SZENGER István beszélt a plébánosunkkal, Piusz atyával, hogy vállaljon el egy ünnepi szentmisét ez alkalommal, és fölkérte BÓNÁ CZ János tanár urat, a nagyvázsonyi ifjúsági fúvószenekar szervezőjét és vezetőjét egy föllépésre, valamint a négy évet szovjet hadifogságban töltő, és erről könyvet író TÁL Jóska bácsival beszélgetett, és meghívta őket, valamint STUMPF Marci bácsit az ünnepség díszvendégének. Vagy inkább tanúként, hiszen mindannyian túl vannak a nyolcvanon.

– Mit kellett még tenniük a szervezőknek ezen túl?

– Esténként összejöttünk SZENGER Pistivel, aki szintén háromgyermekes családfő, és összeállítottuk a műsort. A visszaemlékezésekből részleteket jelöltünk ki, melyeket mi ketten olvastunk föl az ünnepségen. HOLCZER Pista bácsitól a frontélményeiből, LEITOLD Pista bácsi fogságának egy napját mutattuk be, valamint TÁL Jóska bácsi hazaérkezését. Polgármesterünk is segített: mivel német nemzetiségi falu vagyunk, a német nemzetiségi önkormányzat megyei vezetőjét, HEILIG Ferencet hívta meg előadónak. A falubéli asszonyok összebeszéltek, és az egykori kántortanító, Tóni bácsi vezetésével katonai és régi egyházi énekeket adtak elő.

– Az ünnepség nagy hatással volt mindannyiunkra, ezt tanúsíthatom, mint résztvevő. De ahogy lenni szokott, ilyenkor még ennek is akadtak ellenzői.

– Sokan gratuláltak mindkettőnknek s a szereplőknek; de akadt olyan is, aki azt mondta: nincs rá igény. Vagy a falunapi programsűrűség miatt kifogásolta az időpontot. Idén egybeesett a falunappal, így több, mit félszázan voltunk jelen.

Három hétig tartott a szervezés, és a műsor több, mint egy órán át kötötte le az emlékezők figyelmét. Jövőre is szeretnénk megszervezni az alkalmat még többek – elsősorban a fiatalok – bevonásával.

– Mi a tanulsága az idei szervezésnek?

– Időben hozzá kell fogni minden falusi rendezvény szervezéséhez, mert két-három nap alatti kapkodás bizonyosan visszaüt mindig. Persze mindenképpen megéri.

N. I.

Tálad legrégebbi írásos említése: BENEDEK veszprémi ispán végrendelete 1171-ből

1953-ban fejezte be GUTHEIL Jenő *Veszprém város okmánytára* c. kéziratát. Az egyértelműen forrásmunkának nevezhető kötet megjelenésének több mint félévszázados késedelmét az író személyének, munkásságának és a kor uralkodó történelemfölfogásának éles ellentéte okozta.

GUTHEIL Jenő 1887-ben született Kaposvárott, 1910-ben szentelték pappá. 1914-ben telepedett meg Veszprémben, ahol haláláig, 1963-ig élt. Előbb szemináriumi tanár volt, majd kánonkává kinevezése után káptalani levéltáros.

Kutatásának fő területe Veszprém s körzetének helytörténete volt. 1977-ben jelent meg *Az Árpád-kori Veszprém* c. műve, mely haragos bírálatot váltott ki a marxista történészek részéről.

A bírálat nem is annyira e műnek, inkább GUTHEIL 1920-ban megjelent könyvének szólt. *A kommunisták uralma Veszprémben* című könyv a Tanácsköztársaság veszprémi eseményeit dolgozta föl, korabeli írásos emlékek alapján.

Pulai vonatkozás, hogy a bírálatra falunk szülöttje, HARMATH István válaszolt 1978-ban a *Naplóban* megjelent cikkében, amelyben finom tollal védte meg a kutatómunkájával elévülhetetlen érdemeket szerző GUTHEIL Jenőt.

Másik pulai vonatkozás a most megjelent műben az alábbiakban közreadott, 1171-ben íródott végrendelet, amely igazolja, hogy már akkor is lakott volt e terület, és ugyanúgy földműveléssel foglalkoztak a lakosai.

Az alábbiakban tehát rövid részletet közlünk BENEDEK (BENEDICTUS) veszprémi ispán (comes) 1171-es (MCLXXI) latin nyelvű végrendeletéből (BENEDICTO comitis: *Super predio Ireg, Zamard, Kaluzd et Kal*), amely az eddig ismert legrégebbi írásos említése a Pula közigazgatási körzetéhez tartozó egykor Tálad falunak.

Az ispán Ireg, Zamárdi, Kálózd s Kál községben fekvő ingatlanait s népeit az Egyházra hagyta, többi vagyonát pedig, közte a Tálad községben lévőköt is leányára, s EGYED (EGIDIUM) testvére fiára, kit fivére halála után fiává fogadott.

A végrendelet széles s rövid bőrhártyára van írva, szélességében lapszél nélkül. A bőrhártya közepén van egy bevágás, ahová az oklevél hátán függő királyi pecsét volt beakasztva, mely azonban időközben elveszett. A bőrhártya négy különböző helyen hiányos és vízfoltos.

A végrendelet szerint öröklő egyházközség, amelynek neve a bőrhártya hiányzó foltjába esik, csak a veszprémi Szent Mihály egyházközség lehet, mégpedig a szövegből kitetszően a káptalan, a püspök említése nélkül.

A végrendelet öt részből áll: bevezetés, az Egyházra hagyott négy község felsorolása, leányának adott örökség, unokaöccsének adományozott javak, zárlat. Az alábbiakban az első, harmadik és ötödik részt közöljük magyarul, NAGYPÁL Szabolcs ökumenikus teológus fordításában.

I. A szent s oszthatatlan Háromság nevében. Az Úr megtestesülésének 1171. évében, a dicsőséges (III.) István király uralkodása (1162–1172) alatt; Lukács érsek, István és Makáriosz segédpüspökök, Ampudinusz nádorispán, Lőrinc udvarispán életében, valamint Dénes és Fulkó előtt; akik jelenlétében Benedek, Isten kegyelméből veszprémi ispán, a világot megvetve és a mennyekbe vágyakozva úgy rendelkezett, hogy jószága egy része örökösének Magát Jézus Krisztust teszi meg, a másik részét pedig a rokonai szükségleteinek enyhítésére hagyja.

III. Ezenkívül leányának adta a Keszi községben fekvő földjét, szőlejét és erdejét Volód nevű szolgájával; valamint Kengerek községben lévő két szőlejét a szőlősgazdával. Továbbá a Ninu községben lévő két szőlejét a szőlősgazdával; a Mojsza községben fekvő birtokát, mindazon vagyonnal, amely rajta van. Hasonlóképpen a leányának adta a Zsombor, Odus, Tivan, Szalad, Embel, Felad, Árva, Boronsz, Szeth, Ábrám, Jakab és Márk nevű szolgáit. Tálad községben a leányának adta három ekényi földjét és négy szolgáját, akiknek a nevei a következők: Zuga, Miku, Szerém és Burucci.

V. Becen, királyi írnok írta Benedek ispán számára, Fulkó testvér Vidus-kápolnájában. Egyáltalán senki se kételkedjék fölhatalmazásunkban, hogy ezen okiratot a király tekintélyével készítettük, és a királyi folség pecsétjével pecsételtük le. Akik tehát ezen okirat tartalmát, azzal rosszhiszeműen visszaélve, megsértik, azok lelkeit Isten Fia, Aki a Pokol mélyéről napvilágra hozott lelkeket megszabadítja, hatalmánál fogva ugyanazon mélységbe taszítsa örök perzselődésre.

LEITOLD Pista bácsi boldog évei

LEITOLD Pista bácsi a boldog éveiről mesélt nekünk:

Amikor a falu lakosságát a pulai Eger-völgye Termelőszövetkezeti Csoportba (vagyis a téeszcsébe) kényszerítették 1959 áprilisának elsején, a mi családjunk úgy döntött, hogy nem lépünk be.

Én több mint hat évig voltam orosz fogásban, szóval tudtam, mert láttam, hogy mi az a kolhoz.

Több család kimaradt a szövetkezetből a faluban; a földet elvették akkor is. Élni kellett: többen a bányáknál, mi az erdészethél jelentkeztünk. A nagyvázsonyi ZICHY-kastélyban volt az erdészeti irodája; azonnal fölvettek.

Először útjavítás, csemeteültetés, gallyazás, fakivágás és fakitermelés volt, azután elküldtek a sárvári szakiskolára erdőgazdasági szakképzésre. Itt tanultunk a motorfűrészről a traktorig mindenről a gyakorlatban is.

Igaz, egyetlen motorfűrész volt a nagyvázsonyi erdészethél, egy Druzsba ('barátság' oroszul) nevű jó gép.

Ehhez nem is kellett annyit hajolni, mint a Stihl-fűrészhez. Könnyebb is volt, mint az első Stihl-fűrész.

Két műszakban dolgoztunk egy géppel. A délelőtti brigád: PARRAGH Jóska, gróf ZICHY Péter, meg én.

Termeltünk ki bányafát, tűzifát, meg papírgyártáshoz valót is. A munkahelyen ismertük meg egymást.

ZICHY Péter nálam idősebb volt négy évvel, erős is, bírta volna a munkát, szerette is, csak egyik kezének a mutatóujja ellapult valahol (Kistarcsa? Recsk? bányabaleset?), ezért állandóan begörcbült.

Így fogni meg a fejszenyelet egyáltalán nem könnyű. Igaz, gyerekkorától nem szokta a munkát, hiszen három év jogi képzésen volt túl.

A grófok pedig korábban nemigen vágták a fát az ESZTERHÁZY-erdőn, ugyanis a mi területünk ZICHY Péter anyjának erdeje volt a háború végéig.

Apja ugyanis ESZTERHÁZY-lányt vett feleségül. Emiatt is kevesebbet fogta a fejszét, inkább a fát hordta össze méterbe, meg bányafának.

Az utóbbit keresztbe kellett rakni, hogy a fuvarosok lássák meg messziről, hogy hová kell állniuk.

Amikor végeztünk a vágással, le kellett rakni, gurítani az összes fát az erdei út szélére, ahová be tud járni a gépkocsi.

Emlékszem azonban eme nehéz időből is egy vidám dologra gróf ZICHY Péterrel kapcsolatban.

Amikor a kocsira emeltük a fát ketten, először az egyik végét kellett megmozgatni, kicsit megemelni, hogy a másik végén álló alá tudjon nyúlni.

ZICHY Péter ezt még nem ismerte, és túl korán nyúlt alá, az emelő pedig odaszorította volna ujjait a földhöz.

Szerencsére ZICHY Péter reflexei jól működtek, és időben elkapta a kezét, mielőtt baj érte volna.

A lovaskocsi, KÁDÁR Sándor bácsi tréfás ember hírében állt. Látva, hogy miként kapkodja a kezét a tapasztalatlan favágó, odaszólt neki: „Mi az, talán meleg az a vége?”

Sajnálunk a fiatalembert, amikor elmondta, hogy mi történt vele a háború óta. Mi is valahogy hasonlóképpen éreztük magunkat.

A mi földünket is elvették, nincstelenség voltunk; akárcsak a gróf, aki kerékpárral járt munkába az erdő alján.

A havi bérünk nyolcszáz vagy ezer forint volt havonta, nehéz fizikai munkáért; akkoriban a tanítónak is ennyi járt.

Innét mentem nyugdíjba harminc év után. Az irodai előadó ez alkalommal összegezte: százötvenezer köbméter fát termeltünk ez idő alatt a brigádommal.

Most múltam nyolcvan éves, de ezen évek kitörülhetetlenül megmaradtak az emlékezetemben. A favágó gróf nem volt egyedüli abban az időben.

Évekkel később többször is visszatért Nagyvázsonyba, és nekünk elmondta, hogy nem is hitte, hogy egyszer a favágásnál könnyebb munkával is tud majd pénzt keresni.

A rendszerváltáskor a kastélyt nem vette vissza. Azt mondta a család, hogy nem tudnák fenntartani sem.

Így került a megye tulajdonába, ott meg pénzszüke miatt a kilencvenes évek végén magánosították; akárcsak az erdőket.

Mi meg csak nézzük szomorúan, hogy miként repülnek el a fejünk fölött a hatalmas özszegek.

N. I.

A favágó ZICHY gróf úr történelmet írt

Aki Nagyvázsony községen halad keresztül, egy nagyméretű, nemrég milliárdokért magánosított és fölüjított, üresen álló, kihasználatlan kastélyt láthat a buszból vagy személygépkocsiból.

Körülötte a park is ápolt, azt mondják, a belső berendezés is méltó az épülethez, ámde egy lélek sem lakik benne évek óta: ez a ZICHY-kastély.

A napokban erre járt egy rendkívül jó megjelenésű, szemüveget viselő úr, aki csöndesen megállapíthatta magában: legalább rendben tartják.

Gróf ZICHY Péter már az első látásra is halk szavú, kiegyensúlyozott ember benyomását kelti.

Most megjelent könyvében sem érezteti, mekkora jogtalanság és arculcsapás érte családját a huszadik században. Ő csak kérdez: *Miért?* Ez a kötet címe is.

„Miért vált Európa, az emberi kultúrát és történelmet meghatározó földrész azzá, aminek ma látjuk?

Vagyis egy teljes pénzügyi és gazdasági egyeduralomra törekvő, emellett csodálatos elveket hirdető, de az anyagi érdekek elsőbbségét gyakorló, túlhivatalosodott pénzügyi vállalkozás, melyből több száz, hazájában alkalmatlan politikus és „szakember” hatalmas jövedelmeket húz?

Vajon miért vált hát a mi családunk is egy osztályidegen elemmé, a nép ellenségévé, valamint a szegény parasztot kizsákmányoló úri bítanggá?

Noha igen nagy megbecsülésnek és tiszteletnek örvendtünk, különböző országos méltóságokat, püspököket, érsekeket, politikusokat, minisztereket, pártalapítókat és pártvezetőket, művészeket és tudományos kutatókat, akadémikusokat adtunk korunk társadalmának az elmúlt rendszerben.”

Az utóbbi, a második világháború utolsó hónapjaiban a frontról hazatérő ifjú gróf – három év jogi tanulmányokkal maga mögött – gyalog érkezik a földúton, Vigántpetendről Pulán át a kastély felé.

Csakhogy Pula már első házainál rálel ifjabb testvéreire, mert a szülőkkel idemenekültek

a kastélyból, tartva az oroszok burzsujellenességétől.

Hasonlóan a nagyvázsonyi plébánoshoz, aki a Pula melletti erdőben húzta meg magát házvezetőnőjével és annak kislányával egy barlangban, amely előtt az elsőnek érkező orosz földterítő agyonlőtte.

ZICHY Péter második megérkezése Pulára jó tíz évvel későbbi esemény. Több, mint öt esztendei, bírói ítélet nélküli kitelepítés, ávéhas pribékek.

Például PRINCZ őrnagy elvtárs, vagy BERKESI András elvtárs és Recsken NAGY elvtárs (aki utóbb az IBUSZ londoni irodájának vezetője lett).

Ők és mások tették szinte elviselhetetlené a képzett magyar értelmiségi elit mindennapjait.

ZICHY Péter márpedig túlélte. SZTÁLIN halála, RÁKOSI Mátyás leváltása utáni szabadulását követően újra Pulára jött, mert állást nem kapott másutt.

Beállt tehát az erdészethez favágónak. Fejsze, fűrész, csákány, balta: ezek voltak a számaik.

Nem csoda, hogy a pulai lakosok, erdei munkások, például FISCHER Jóska milyen tisztelettel néztek rá.

Teát ahol csak tudták, lehetőségük volt rá, segítették, többek között otthonról hozott élelemmel, itallal vagy gyümölcscsel, amivel csak tudták.

A kastély viszont egyre csak pusztult, akárcsak a pulai ESZTERHÁZY-kastély, és maga az ország.

A családtörténetet azonban nem tartja oly fontosnak a szerző, mint a haza és Európa történetét.

Húsz-harminc oldalban mindkét egység eseményeinek legfontosabb összefüggéseit fölidézi úgy, ahogy történelemtanáraink közül is kevesen ismerik.

Ezért a most megjelent szép könyvet elsősorban általános iskolai és középiskolai tanároknak, pedagógusainknak, nevelőinknek ajánlom.

Ha lehet, vegyék úgy, mint egyfajta szóbeli történelmet, mégpedig egy hiteles ember szájából.

NÁDOR István

Vizeink: Pula és a község határának vízrajza (II. rész)

A Vázsonyi-Séd pulai szakaszán ma is látható a három középkori halastó gátjának maradványa.

Mindhárom halastó vize, illetve az abból kifogott élőhal a Tálodi-kolostor szerzeteseinek böjtös ételmezését szolgálta. A „tartalék” halat a Klastrom vízmedencéjében tartották.

Az első középkori gát a mai Nagyvázsony és Pula közötti határ része.

A második középkori gát a Tálodi-völgyben található, a Klastrom-forrástól érkező víz Séd-béli torkolatától kissé nyugatabbra.

Ezt a nagyvázsonyi közös termelőszövetkezet az 1980-as években állami támogatással helyreállította.

Föl is töltötték vízzel, a kapolcsiak tartós tiltakozása ellenére. Csak két vagy három éven át üzemelt, egynyaras halivadékot nevelve.

Pár esztendeig csodálatos látványt nyújtott nagy kiterjedésű vizével, s a közben megtelepedett vízinövényekkel, azok sűrűjében élő mozgó-repülő különféle vízimadarakkal.

A tó emlékét fénykép, s az annak alapján készült olajfestmény őrzi. Sajnálatos, hogy mára vízjogi engedélyét is visszavonták.

A harmadik középkori gát töltésmaradványa a község belterületén, a mai autóbussz-megállóhely közvetlen közelében, attól kissé keletre tekinthető meg.

A Séd vizében bőven élt apró kishal, s ugyancsak nagy számban volt folyami rák lakója is a folyónak.

A fiatalabb legények s a nagyobb fiúk remek szórakozása volt emberemlékezet óta a rákászás.

Egy ideig, az 1960-as évek elejétől pisztáng is akadt horogra. Ennek ivadékát az Idegenforgalmi Hivatal telepítette a folyóba.

Az 1970-es években a nagyvázsonyi termelőszövetkezettől, annak baromfitelepétől fertőző anyag, romlott baromfitáp maradéka került a Sédbe, s kipurítottatta annak élőlényeit.

Évtizedekig (esetleg évszázadok óta) volt állandóan visszatérő lakója egy gólyapár a Fő utca 75. számú ház kéményén épített fészeknek.

A házat az 1970-es években alapjaitól újjáépítették, s a gólyák nem építettek új fészket, de addigra a vizenyős terület is megszűnt a környéken.

A gólyák egyébként az akkoriban még mocsaras rétekre, meg a mezőre jártak táplálé-

kért. A folyók vizének energiáját ősidők óta, Magyarországon mintegy ezer éve használták, pontosabban hasznosították az emberek.

Szakvélemények szerint a Séden már a középkorban is több malom működött. Az újkorban, rögtön az újratelepülés utáni időktől kezdve három vízimalom emléke él a közös emlékezetben.

Az autóbussz-megállótól délre jutunk le az Eger-Sédhez, s azon átkelve az úgynevezett Likas-kertbe érünk.

Az 1800-as évek közepéig működött itt lisztőrő malom. A XIX. század utolsó éveiben még állt az épület, és laktak is benne.

Azután egy időben pálinkafőzdeként is működött. Duzzasztója a közelben levő középkori halastógátnál lehetett.

A falu végén a háromlyukú hidon átvezető út visz el az úgynevezett Öreg-malomhoz, amelyet Tálodi-malom néven is emlegették korábban, és amely egészen 1960 tavaszáig működött.

Az épületet az 1980-as években a nagyvázsonyi községi közös tanács eladta, s új tulajdonosa följújíttatta a volt molnárlakást és a volt malomépületet is.

A malom berendezéséből alig-alig maradt valami. A faluvégi Öreg-malom zsilippel ellátott duzzasztógátja, melyet zúgónak vagy zuggónak is neveznek, a Likas-kerthez vezető út alsó végén állt.

Ezt körülbelül az 1960-as évek közepén bontották el, mégpedig mindennemű engedély nélkül.

A vizet a mesterségesen kiképzett malomárokban, malomcsatornában vezették a malomhoz. Így jutott el a víz magasabb szinten a malom előtti malomfejhez.

A természetes vízfolyás, illetve annak energiája csakis így volt munkára fogható a fölülcsepott vízikerek esetében.

A korábbi sokkal bővebb vízhozamra utal, hogy itt, az Öreg-malomnál pontosan két vízikerek volt.

A Vigántpetendről Tapolcára vezető útbal oldalán, a faluvégtől körülbelül két kilométernyire, az erdő szélén látható a Metsző néven ismert malom romja.

Az elnevezésére utaló fontos tevékenysége volt a rönk-metszés, vagy más szóval a deszka-metszés.

De működött itt gabonaörlő berendezés is. A malom zúgója, vagyis a zsilippel ellátott gátja, ahonnét a malomárok indult, a Kőszikla utáni részen volt megépítve, ahol már egyenesbe fordult a folyó.

A malom 1948-ban égett le, mert a padlásán húst füstöltek, s annak a melegtől csöpögő zsírja gyulladt meg.

A Séd vizével volt kapcsolatos ama kettő patak menti rész is, ahol az úgynevezett mocsolyák, vagyis a különböző kenderáztatók voltak.

A patak medrének közelében mintegy hetven-nyolcvan-kilencven centiméter mély, viszonylag rövid árkokat ástak, és oda az amúgy is laza és vizenyős talajon remekül átszivárgott a víz.

E kenderáztatók a Séd hídon aluli vagy túli szakasza mellett a jobbraton, az erdő felőli oldalon, a patakkanyartól följebb és kissé lejjebb voltak.

Itt áztatták a fölnyűtt, kihúzott kendert a XVIII. századtól a XX. század első feléig. Hiszen az a falusi, paraszti ruházatban igen jelentős anyag volt.

Ugyancsak a folyókhoz kell kapcsolnunk az azokon létesített különböző átkelőhelyeket, a hidakat.

Ezek egyik legjelentősebb darabja a kastély melletti vagy fölötti völgyből induló (névtelen) patak átkelési szakasza.

A betelepülés után, az 1746-os esztendő-től kezdve néhány évig gázlón jutottak át az erre közlekedők a vízen.

Az 1700-as évek harmadik negyedéből származó térképen már fahidat ábrázolnak. A kőboltozatos híd a XIX. század első felében készült.

Ezt egy német katonai alakulat 1945 márciusának végén fölrobbantotta, hiszen ezen átkelő hadászati is jelentős volt.

A mély völgyön – akár a vízen átgázolva – csakis itt, sem északra, de délre sem lehetett másutt átjutni.

A hidat két-három nap múlva a szovjet hadsereg egységének fölszólítására, parancsára és fölügyelete mellett a községnek kellett helyreállítania.

Akkor „ideiglenesen” a főerdéztől elkobzott fagerendákkal hidalták át, végül 1959-ben, a bekötőút építésekor készült eme mostani betonhíd.

A faluvégi Öreg-malomhoz és a Tálodi-erdőhöz vezető háromlyukú hidat gróf

ESZTERHÁZY Sándor építtette a millennium évében, 1896-ban.

Addig csak gázlón lehetett átjutni. Az Eger-Séd legdélebbre fekvő hídja Pula határában a vigántpetendi útról a Metszőnél leágazó híd, amely az oda és az erdőbe vezető átkelést biztosítja.

A közlekedés szempontjából igen jelentős volt a négy község határának találkozásánál épített, s a Kinder-patak fölött átvezető boltozatos kőhíd.

Bizonyára az ESZTERHÁZYak építtették, hiszen ezen lehetett megközelíteni a birtokukhoz tartozó Csórom-pusztát.

Gyakori volt a pulaiak általi használata is, mert erre mentek gyalog vagy fogaton a taliándörögdi körjegyzőségre, ahová 1950-ig Pula tartozott.

Meg több pulainak volt a kapolcsi és taliándörögdi határban földtulajdona. E hidat is 1945-ben robbantották föl a németek.

A Vázsonyi-Séden három fahíd volt korábban. Az első a Káposztáskerteknél, amelyet nemrég újítottak föl.

Ezen, meg a Tálodi-erdőn átvezető úton tovább, nagyjából a régi Grófi-úton lehet eljutni egészen a Klastrom-forráshoz, a Tálodi-kolostor romjaihoz.

A második híd a Szénégetőnél volt, a Lucernaföldek és Dombföldek között, s ez ugyancsak a Tálodi-erdőbe, meg a klastromhoz vezetett.

Ötven évvel ezelőtt kizárólag az áthidaló gerendák voltak meg, ma már ezeknek sincs nyoma.

A Pula és Tálod közötti harmadik fahíd a Klastrom- (vagy Kinizsi-)forrástól érkező pataknak a Vázsonyi-Séd-be torkolatától kissé nyugatra volt.

Ezt a Tálodi-gát, illetve a halastó helyreállításakor, fölújításakor bontották el, az 1980-as években. A volt híd és annak környéke víz alá került a föltöltéskor.

Mintegy huszonöt-harminc éve a nagyvázsonyi termelőszövetkezet egy teljesen új fahidat létesített a Vázsonyi-Séden az Ilona-kápolnától keletre, a Külső-Csicsóka és a Sarjú-rét közötti átkelőhelyen.

Vízzel, mégpedig a Klastrom-forrásból indulóval kapcsolatos a Tálodi-réten korábban működő árasztásos öntözés.

A vizet a völgy keleti és nyugati szélén a rétnak az erdővel határos részén a mintegy 40-50 centiméter széles és mély árkokban vezették el.

Bizonyos szakaszonként betonból kis gá-
takat építettek. A derékszögű kis betongátaknál a
folyás irányában is, és a lejtő alsó felőli oldalán is
nyílást hagytak. A nyílásokba méretre szabott
deszkát lehetett berakni.

A deszkaszilipnek a folyás irányában ol-
dalra, a völgy-lejtés felé helyezésekor a víz zavar-
talanul folyt tovább.

Egy-egy terület öntözése úgy történt,
hogy a deszkaszilipet a víz útjába helyezték át, s a
betongát oldalnyílásán folyt ki az öntözésre szánt
területre a víz.

E viszonylagosan egyszerű öntözőrend-
szert az 1930-as években építették meg, és vízjogi
engedélyét, amely még ekkor is gróf
ESZTERHÁZY János nevére szólt, csak az 1960-as
években vonták vissza.

Akkoriban rendszeres tisztálkodásra álta-
lában egyáltalán nem használták a Séd patakjának
vizét.

Kivételes alkalomként emlegetik, hogy a
gépi cséplések után este a legények a patak vizé-
ben mosták le magukról a port.

Volt azonban két olyan hely a folyóban,
ahol többé-kevésbé rendszeresen fürödtek a föl-
melegedett vízben.

A Robi-fürdő a Sédben, Nagyvázsony és
Pula határánál volt. Nevét onnét kapta, hogy dr.
HÁMORI Róbert nagyvázsonyi körorvos kora ifjú-
ságától, lévén nagyvázsonyi lakos, itt fürdött
rendszeresen.

A másik, a pulai Legényfürdő a folyónak
a buszmegállóhoz közeli része, a volt középkori
gáttól kissé keletre volt.

Igen meleg nyári időben délutánonként e
helyütt fürödtek a falu fiatalabb legényei és a fi-
úk.

Akkoriban a lányok nem fürödhetek, a
falukerkelő ezt tiltotta. Mindkét fürdőnél az át-
lagosnál szélesebb és mélyebb volt a patak med-
re. HÁMORI doktor tisztította is rendszeresen für-
dőhelyét.

Valamiképpen a vízzel kapcsolatos a Far-
kas-árokra északra lévő hely, az úgynevezett
Nyelő.

A tavaszi gyors hóolvadások vagy nagy
esőzések alkalmával itt szinte megmagyarázhatat-
lan hirtelenséggel tűnik el, nyeli el a föld a vizet:
valószínűsíthetően a mészkőrétegben kialakult,
kioldott lyukakon keresztül.

Az Eger-Sédhez kötődik két úgynevezett
földrajzi név, amelyek eredetét pontosan nem is-
merjük, a magyarázatukat nem tudjuk, de az em-
lékezet a napjainkig megőrizte ezeket.

Az egyik a Tumpf, amelyet helyileg a fa-
luvégi háromlyukú hídhöz közel, illetve közvet-
lenül fölötte, azaz keletre jelzi a hagyományos
szóhasználat.

A szó jelentése lehet: Sumpf (mocsár,
posvány vagy vizenyős hely); vagy Dunst,
dunstig (pára vagy párás).

De lehet Dampf (gőz vagy gőzölgés);
esetleg fölmerülhet a Tümpel (pocsolya) szó is,
mint eredet.

A másik szó, illetve név az Aplasz, fölte-
hetően az ablassen (leenged vagy leereszt) szóból
eredve.

Ennek helye a faluvégi kanyaron túl a
Prindlivel vagy Prindlivel szemben lévő rész. A
szavak magyarázatára tovább kell keresni a meg-
fejtést.

Ide sorolható még egy, a vízhez, illetve
pontosabban a malomhoz kötődő további népi hi-
edelem is.

A valóságot igaznak gondoló jelenséget a
Sédnek a háromlyukú híd alatti vagy hídon túli
szakaszához kötik.

Eredete még a Tapolcára vezető út meg-
építése előtti állapotra megy vissza. Az akkori út
a hídon túl nagyjából a folyó vonalát követte, s az
jóval alacsonyabb volt a mainál.

A kocsin, szekéren vagy akár gyalogosan
közlekedő úgy vélhette, láthatta, hogy a víz felfe-
lé folyik.

E valóságtól eltérő látszatnak esetleg oka
lehetett a meder és a part közti szintkülönbség,
esetleg a fényviszonyok.

Mások pedig más helyütt láttak valami i-
lyen, a valóságtól teljesen független, valótlan víz-
folyást.

E pulai „megállapítást” VESZTRÓCZI Fe-
renc badacsonytördemici volt végrehajtó bizott-
sági titkár közölte.

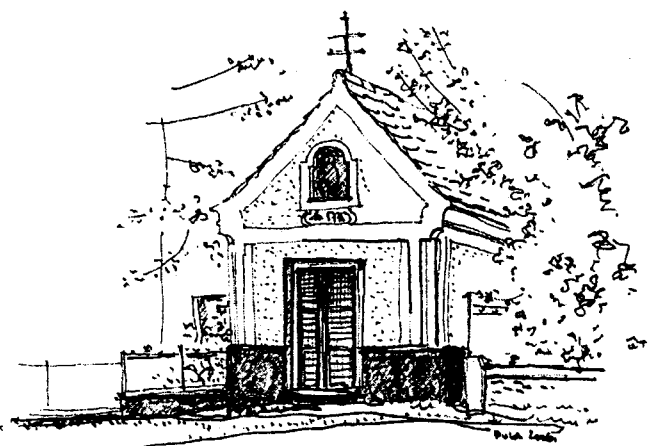
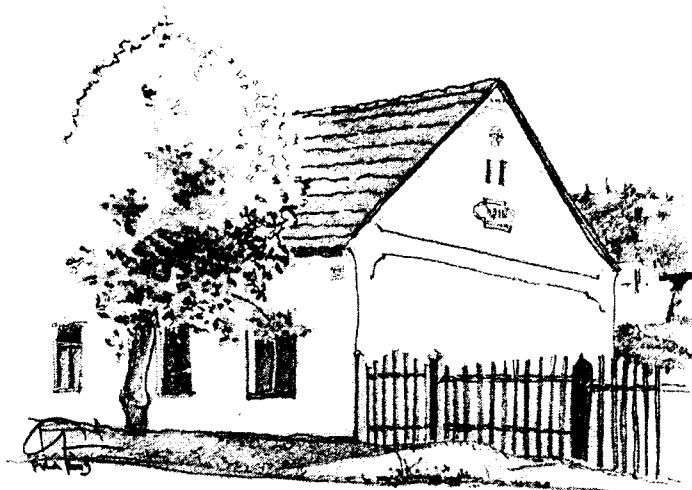
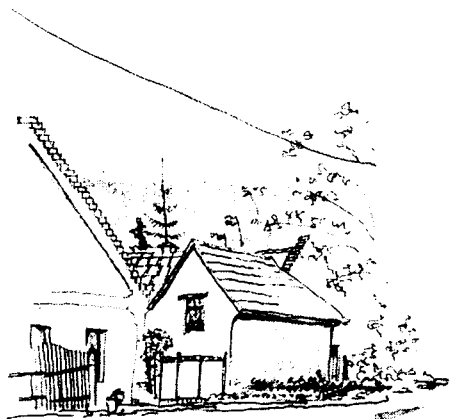
Ama hiedelmet is hozzáfűzte, hogy ahol
ilyen a vízfolyás, ott a molnár felesége csalja a
férjét.

Még egy nagyon fontos tényről kell meg-
emlékeznünk, mégpedig a vadak nélkülözhetetlen
vízellátásáról. Pulától főleg északra, de délre is
sok-sok vadat eltartó erdőség van. Bizonyára
régés-régtől rengeteg szarvas, őz, vaddisznó és
egyéb vad él itt.

És bár számtalan víznyerő hely van az er-
dőkből, azok gyakran, főleg a nyári, kevésbé csa-
padékos időszakban kiszáradnak, és csak a pata-
kok vize marad; nem is szólva az északi és déli
erdők közti vadváltásról.

REMÉNYI Antal

KRIZSÁN András rajzai

Hogyan gondozzuk a hegyünket 2008-ban?

Már korábban is sokat beszélgettünk arról néhány birtokostársunkkal, hogy bizony nagyon jó lenne tudni, milyenek is jelenleg a pontos tulajdoni és gazdálkodási viszonyok a Náczihegyen.

Hiszen REMÉNYI Tóni bátyánk jóvoltából sokat tudhatunk a hegy múltjáról, de átfogó képünk nincs annak jelenéről, legföljebb benyomásaink, amelyeket az úton átsétálva, átautózva szerzünk, de ezek nem átfogóak és gyakran személyesek is.

A pontos ismereteink bővítése érdekében ellátogattam a földhivatalba. A közhiteles földnyilvántartási adatok nyilvánosak. A betekintésre lehetősége van bárkinek térítésmentesen.

Akinek tulajdona van, annak érdekében áll az, hogy az adatok pontosak és a valóságot tükrözzék legyenek. Ilyen például, hogy a tulajdonos neve és címe megfeleljen a mindenkori állapotnak.

Továbbá, hogy az elhalt családtagok után a hagyatéki eljárás folyamatába bevonják az összes tulajdont. Ha véletlenül kifelejtettek egy tulajdont, az ne az elhunyt nevére szerepeljen hosszú évekig, évtizedekig, hanem póthagyatéki eljárással ott is tisztázzák az örökös személyét.

Hasonlóképpen, az összes épületet is tüntesse föl a nyilvántartási térkép; a művelési ágak pedig legalább többé-kevésbé feleljenek meg a valóságos használatnak.

Ha mindezeket törekszünk megvalósítani, akkor a rendezettség miatt a tulajdonunk értéke növekszik, és öröklés esetén utódainkra nem hagyunk tisztázatlan és alig kibogozható, helyzeteket.

Az adatgyűjtésem eredményét az alábbiakban ismertetem.

Területi adatok és tulajdonviszonyok

A Náczihegyen 2008 júliusában összesen 101 földrészlet volt található, 100 parcella és a középén húzódó földút. E szám közel áll az eredetileg parcellázott szőlőföldek számához (1812-ben 75 szőlőföldet alakítottak ki), de közben nagyon sok parcella határa mozgott, változott az adásvételek, birtokkegyesítések és megosztások révén.

Elhelyezkedés	Terület (ha+m ²)	Földrészletek	Tulajdonosok
Középső út fölött	15 ha + 9174 m ²	51	82
Középső út alatt	12 ha + 0917 m ²	49	70
Parcellák együtt	28 ha + 0091 m ²	100	152
Közút	3326 m ²	1	1
Náczihegy összesen	28 ha + 3417 m²	101	153

A parcellák összterülete a régi területmértékben kifejezve 48,67 katasztrális hold. Az átlagos földrészlet nagysága az egész hegyre számítva 2801 m² (779 négyszögöl); az út fölötti területen valamivel nagyobbak a parcellák: 3121 m² (867 négyszögöl); míg az út alatti területen kisebbek: 2468 m² (686 négyszögöl).

A későbbiekből is kitűnik, hogy az út fölötti területen nemcsak a birtokok sűrűsége nagyobb, de a kisebb arányú megművelés is jellemzőbb e területre: kevesebb itt a kert, a szőlő, a gyümölcsös, több a gyeper.

Négy földrészletnek van részben vagy egészen állami vagy közösségi tulajdonosa: a 201/2. számú földrészleten található a Vízmű, melynek tulajdonosa a Bakonykarszt Zrt.; a 257. és a 283. számú földrészleteken résztulajdonos a Magyar Állam, kezelő a Pulai Önkormányzat; a 260. számú földrészleten pedig tulajdonos a Pulai Önkormányzat.

A többi földrészletet százötven magán-személy tulajdonában van. Ötvenöt földrészlet esetében 1/1 tulajdonosi viszony, azaz egy személy birtokolja a teljes parcellát. Természetesen egy főnek adott esetben több földrészlet is lehet a birtokában.

Az egyéni tulajdonosok közül öt főnek van két-két földrészlet a tulajdonában, egy főnek három, egy főnek négy parcella van a nevében. Emellett még az 1/1 tulajdonosok közül nyolcnak van másik földrészletben résztulajdona.

Harmincegy földrészletnek van két tulajdonosa, ők leggyakrabban házastársak vagy testvérek. Tizennégy földrészletnek van három vagy ennél több tulajdonosa. E magas tulajdonosság a következőképpen oszlik meg:

tulajdonosok	földrészlet
3	4
4	4
5	2
6	2
8	1
12	1

Ha a tulajdonosok számát és a tulajdoni viszonyokat vizsgáljuk, azt a gondozás és gondoskodás szempontjából kedvezőnek értékelhetjük. Kevés a sokgazdájú, ebből következően nehezebben gondozható parcella. Ahol sok a tulajdonos, a művelésre vagy az értékesítésre vonatkozó döntések is nehezebben hozhatók meg, így sajnos a parcellák értéke is csökken.

A 150 tulajdonos közül ötvennégy az, aki vagy most is Pulán él, vagy itt született, vagy szülője, nagyszülője volt pulai, tehát származásával is kötődik a faluhoz és a Náczihegyhez. Reméljük, e szám nem csökken a jövőben sem.

A művelés változása és jelenlegi helyzete

A hajdani cseres-tölgyes erdő kiirtása, fölparcellázása és 1812. évi beültetése után valószínűleg az egész Náczihegyet szőlő borította. 1817-ig még nem voltak pincék sem, azok építésére később kaptak engedélyt a pulaiak.

Az egész Európa szőlőit tönkretévő filoxéra 1880-ban pusztította ki a Náczihegy szőlőit, utána már csak részben állt helyre a szőlőművelés. A téeszkek szervezése után, a 60-as évek elejétől további parcellák művelésével hagytak föl.

Az 1970-es évek közepétől indult el ama folyamat, amelynek eredményeként távolabbi vidékek lakói (budapestiek, veszprémiek, ajkaiak, szentesiek, győriek) is szereztek itt tulajdont.

Ezzel párhuzamosan a helybeliek is újra kezdték hegybirtokuk művelését, gondozását. Az egykori szőlőhegyen most az alábbi művelési ágak vannak a földhivatalban bejegyezve

Művelési ág	A parcella részterületén	Parcella teljes területén
Szőlő	33	
Gyümölcsös	35	8
Szántó	14	38
Kert	28	3
Rét	5	1
Kivett		1
Erdő	1	

Ez sem tükrözi hűen a jelenlegi állapotokat, csak egy korábbi kataszteri fölvételkor fennálló helyzetet mutat. Ma már a bejegyzettnél jóval

több a rét vagy gyepek, a teljes területtel gyümölcsösként föltüntetett parcellák egy része is gyepek.

A teljes területű gyümölcsösök fele bodzaültetvény. E haszonnövény szép s rendezett arculatot nyújt a Náczihegynek. Megjelenése indokolt, hisz művelése gazdaságosabb a szőlőnél.

A Náczihegy hagyománytisztelő gazdái a szőlőművelők. Kitarván s szépen gondozott birtokaik szorgalmuk s szakértelmük dicsérik, a szőlőgondozás, bortermelés örömét példázzák.

Nagyon jó, hogy akad még tőkés művelésű szőlő is, bemutatva a régi művelési módot, amely közismerten több munkát, mennyiségre valamivel kevesebb, de minőségre sokkal jobb bort tudott adni, mint a korszerűbb kordonos.

Jól kirajzolódik a nyilvántartásból és a valóságban is azon irány, amely szerint az intenzív, munkaigényes művelési ágak, mint a szőlő, a gyümölcsös és a kert, visszaszorulóban vannak; az extenzívebb kezelést igénylők pedig, mint a szántó vagy a rét, egyre inkább tért hódítanak.

A valóságban már jóval több a szántó, mint a táblázatban; elsősorban a szőlő, a kert és a gyümölcsös rovására, és jóval több a gyepek; elsősorban a szántó és a többi művelési ág helyett.

Vannak gondosan nyírott gyepfölületek s ösgyepek. Mindkét megoldást gondos gazdák választják. Ha a kert vagy szántóföldi művelés megszűnik, célszerű a területet füvel bevetni, mert így elkerülhető, hogy gazt nevelő, parlagfüvet hizlaló, gyommagvakkal fertőzött terület alakuljon ki.

Az ösgyepeken természetes a bokrosodás. Ha nem változik nyugalmi állapotuk, akkor 40-50 év múlva zárt erdő nő majd e parcellákon. A jelenség magyarázata, hogy e termőhelyen, hol egykor erdő állt, az visszafoglalja régi helyét, ha ebben emberi tevékenység meg nem akadályozza.

A földhivatali nyilvántartás 30 földrészleten tüntet föl épületet. Előfordul, hogy nem szerepel meglévő pince a térképen s tulajdoni lapon. 4 ingatlan van állandó s bejelentett lakója.

Kedves jelenség, hogy egyre több virág jelenik meg a hegyen kis ágyásokban, szegélyeken és szőlősorok végén. Ezáltal is sokkal szebb, vidámabb, tarkább, barátságosabb a hegyünk.

Végiggondolva a Náczihegy számokkal is jellemezhető gazdasági adottságait, rájövünk, hogy mindezekért és még sok más csodáért, a hajnalokért, az estékért, a csillagos égboltért, a lassú és késői tavaszodásért, a szellőkkel enyhített nyári napokért, az aranylós őszerért és a hóba süppedő telekért kötöttük ide az életünket, ezekért szeretünk ide járni.

BÚS Mária

A pulai Nácihegy tulajdonosi listája (2008. júliusi állapot)

Hr. sz.	Tulajdonosok
201/1	NÁDOR István és dr. GABNAI Margit
201/2	Vízmű. Bakonykarszt Zrt.
202	MARKÓ László
203	PUSKÁS László és PUSKÁS Lászlóné
204/1	Dr. SCHOLTZ József és dr. SCHOLTZ Józsefné
204/2	FERKIS Emil és FERKIS Júlia
206/1	FERKIS Emil és FERKIS Júlia
206/2	KAPOCSI Imre és KAPOCSI Imréné
207	Dr. WILCSINSZKY Vilmos és WILCSINSZKY Andrea
208/1	HARMAT István
208/2	HARMAT István
209/1	SZABÓ Cecília
209/2	ELEK Tiborné
210	SZIJÁRTÓ István és SZIJÁRTÓ Istvánné
211	Dr. PÉTI Márton
212	JÁGER István
213	DEMJANOVITS Endre
214/2	HEGEDŰS Éva és TOKOLICS László
215	EGYED Istvánné, OPOCSKÁL Károlyné, KOCSIS Ferenc, BÍRÓNÉ ANTAL Elvira, TÓTH Sándorné, PETRÁS János
216	CROOME Zsuzsanna
217/1	CROOME Zsuzsanna
217/2	VÖRÖSHÁZI József, SZÓCSNÉ HANTI Izabella, ZÉKÁNY Lajos és ZÉKÁNY Lajosné
218	ZÉKÁNY Lajos és ZÉKÁNY Lajosné
219	CZIMMER Attila
220	HORVÁTH Andrea
221	HORVÁTH Andrea
222	ANCSIN Mihályné
223	LAUTNER Menyhért
224	RÉTFALVI Károly, RÉTFALVI Károlyné és Községi Mintatér
225/3	KENESEI Gabriella és Községi Mintatér
225/4	FÖLDESI Csaba
225/2	MOLNÁR Mártonné
226	HORVÁTH Istvánné, VESZTERGOM Ferenc, RÁDL Ernőné, HOLCZER Gyula, HOLCZER Gyuláné
227	CSOMAY Mihályné
228	Dr. PÉTI Miklós
229	NÉNINGER Jánosné PÉTI Mária, ifj. dr. PÉTI Miklós és dr. PÉTI Márton
230	Ifj. dr. PÉTI Miklós
231	Dr. PÉTI Miklós
234/1	STUMPF Márton
234/2	STUMPF Gyula
235	MOHOS Bálintné és TEMESINÉ MEKLER Ágnes
236	KORONA Jolán
237	KLUNG Antalné, KLUNG Teréz, STROHNÉ LEITOLD Mária és KLUNG Gizella
238	LAUTNER János, TÖRÖK Józsefné és MOLNÁR Gyula
239	STÁHL Ferencné, RÓZSÁS Attila, FARKAS Mihályné és RÓZSÁS Mária
240	MEKLER István és MEKLER Dávid
241	MEKLER István és MEKLER Dávid
242	SALAMIN Géza
243	BATHÓ Anna és SALAMIN Géza
248/1	FISCHER Józsefné, HOLCZER Flóriánné, HOLCZER Józsefné, FUIT László és FUIT József
249	Dr. FARKASNÉ HÓDI Ágnes, dr. FARKAS Árpád, FARKAS Ákos és dr. BORBÉNYI Zita

- 250 SZENGER György
253 HOLCZER István
254 SZENGER György
255 SZENGER György
256 SZENGER György
257 REGÉNYI Krisztián és a Magyar Állam (kezelő a Pulai Önkormányzat)
258 TÁL József
259 TÁL Józsefné
260 Pulai Önkormányzat
261/1 FISCHER Józsefné
261/2 HAUCK András
262 STEIERLEIN András és STEIERLEIN Andrásné
263 JÁMBOR Kornél
264/1 RÁKAI András
264/2 Dr. SEBESTYÉN Gyula
265 Dr. SEBESTYÉN Gyula
266/1 Dr. SEBESTYÉN Gyula
266/2 LEITOLD István
267 SCHELLER István, LEITOLD István és LEITOLD Mártonné
268/1 KIFFEL Gyuláné, HOLCZER Flórián, MOLNÁR Ferencné, GASPERICS Józsefné, RÖTH Józsefné és HOLCZER József
268/2 Dr. FARKAS Árpád és dr. FARKASNÉ HÓDI Ágnes
269/1 HOLCZER Jánosné
269/2 Dr. FARKAS Árpád és dr. FARKASNÉ HÓDI Ágnes
270 STEIERLEIN József
271 BADICSNÉ MATTING Mária és BÁNYAINÉ MATTING Bernadett
272 BADICSNÉ MATTING Mária és BÁNYAINÉ MATTING Bernadett
273/1 DÖMÖTÖR Lajos és DÖMÖTÖR Lajosné
273/2 NAGYNÉ TOKOLICS Mária Magdolna
274/1 FRICK Józsefné
274/2 CZIMMER Attila
275 VISZT Józsefné, STAKL Márton, MOLNÁR Menyhértne, HOLCZER Jánosné, SOMOGYI Lászlóné, HAAS Jánosné, KOCSIS Ferencné és VISZT János
276 VISZT János
277/1 PILLER János és PILLER Jánosné
277/2 FISCHER Józsefné
278 PUSKÁS László
279 RÖTH Béla és MÓRICZ Endre
280/1 KNOLL József és KNOLL Józsefné
280/2 JÁGER István Tamás
281 ZAHORÁK Zoltán
282/1 MOLNÁR Krisztina és MOLNÁR Eszter
282/1/A DEGENHART Paul és DEGENHART Agnes
282/2 FUIT Árpádné és FUIT Anita
283 SZILAS Gyuláné, MERK Józsefné, SZEDLÁK Józsefné, MEKLER Józsefné, HAJGATÓ Sándorné, MERK Márton, MERK József, MUSZÁJ Sándorné, BALOGH Istvánné, NÉMETH Dezsóné, BODÓ Lászlóné és a Magyar Állam (kezelő a Pulai Önkormányzat)
284 BÁCSKAI Zsófia Matild és BÁCSKAI Márta
285/1 LUKÁCS György
285/2 STEIERLEIN János, STEIERLEIN Jánosné és FUIT Árpádné
286 KNOLL József
287 NAGYPÁL Gábor és NAGYPÁL Gáborné BUCHINGER Anna
288 MÓRICZ József és MÓRICZ Józsefné
289 Pulai Önkormányzat (közút)

Gyermek- és ifjúkori emlékeim

(A 2005. évi számban megkezdett írás negyedik része)

Mivel igen kevés levente maradt a faluban, bennünket, 1933-ban születetteket is köteleztek a „leventébe” 1945 márciusában. Egyébként csak az év szeptemberében lettünk volna levente-kötelesek.

A felsőerdőbeli faiskola előtt volt a kiképzés. Rengeteg szekér ment nyugat felé a Gesidombon.

Dunyhák, edények, gyerekek, öregek voltak a szekereken. A dombon az egészségesebbek a szekerek mellett ballagtak, hogy könnyebb legyen az ökröknek, illetve a lovaknak.

Közben légiriadó is volt. Az amerikai és angolszász repülőgépek csak úgy nyüzsögtek a légtérben.

Közben a német Messerschmidt-vadászgépek is támadásba lendültek, csak úgy ropogott a környék.

Bennünket, újoncokat kukacbandának nevezett a Tapolcáról érkezett fiatal leventeoktató. A légitámadás ideje alatt is foglalkoztatott bennünket.

Gyakoroltuk a tereptant és a térképismertetet is a kápolna, templom, temető, a fontosabb tárgyak jelzéseit.

A légiriadó után kötélhúzás, kézigránát-dobás és kispuskával lövés volt a program. A kispuskát akkor leventepuskának nevezték.

A kiképzés befejeztével az oktató fölsoroztatott bennünket, majd a következőket mondta:

„Ide figyeljete, fiúk, kukacbanda, ti is! Jövő héten nagyon fontos értekezletre kell mennem, így nem lesz kivonulás, sem kiképzés!”

Hát bizony kiderült számunkra is ekkor, hogy 1945. március 27-én reggel bejöttek ide az oroszok.

Ezért nem lett csütörtökön, illetve pénteken kivonulás. Biztos vagyok benne, hogy az oktató nem volt értekezleten.

Ritkaság számba megy, hogy valaki csak egy napig volt levente. Így jött ki a lépés, hogy a háború miatt mi, 1933-asok tényleg csak egy napig voltunk leventék, illetve csak egy foglalkozáson vettünk részt.

Hát ez is történelem. Mi, gyerekek is részt vettünk a kertünk végén, az erdő szélén kijelölt bunker építésében.

Nagy, L-alakú bunkert kellett építenie mindenkinek, ezt akkoriban ki is dobolták a falu-

ban. 1945. március 26-án, hétfőn, igen nagy aknázás volt. Az asszonyok imádkoztak a bunkerben, természetesen mi, gyerekek is csatlakoztunk az imádkozáshoz.

Márton bátyám felesége, Mári néni volt az elimádkozó. Az imádságban gyakran szerepelt: „Erste Maria hilf, zweite Maria hilf, és így tovább.”

1945. március 26-án, hétfőn, estefelé a kastélykertben a fegyveresen sétáló német katona fölhívta a figyelmünket, hogy menjünk előre a házukba, mert éjjel valószínűleg bejönnek az oroszok.

Előrementünk tehát a nagybátyám, Márton bácsi pincéjébe, akik a szomszédunkban laktak.

Ittunk egy kis tejet, aztán régi nagykabátokkal betakarózva lefeküdtünk a krumplihalomra. A felnőtt férfiak közben őrt álltak.

Elaludtunk, ezért nem hallottuk, amikor este tíz óra körül fölrobbantották a MATTING-féle kovácműhely melletti szép boltíves ESZTERHÁZY-hidat. Reggel korán keltünk, igen nagy volt a csönd.

Egy kis beszélgetés és várakozás után a Náczihegy felől két földérítő érkezett. A szomszédos STIBINGERék előtti út teljes szélességében le volt aknázva.

STIBINGER bácsi rögtön fölhívta a figyelmünket, hogy itt aknák vannak. Azonnal leverték négy cöveket, és szalaggal körülkerítették a veszélyes részt.

Az utánuk jövő katonák egyike kábeldrótot kötött az egyik akna felső, a földből kissé kiálló részére, és óvatosan levezette a pincelyukon keresztül a pincébe.

Óvatosan kihúzták, majd miután közelről megvizsgálták, a többit már szabad kézzel emelték ki.

Ha jól emlékszem, legalább négy-öt akna volt lerakva. Annyit mondott a német katona még hétfőn este, hogy az ablakokat éjjelre hagyjuk nyitva, mert így kisebb lesz a kár, ha az aknák mégis fölrobbannának.

Az aknák fölszedése után megindult a tömeg a Náczihegy felől. Lovas kocsikkal, gyalog, lóháton vegyesen tódultak az oroszok.

Az egyik szekéren boroshordók voltak, úgyhogy néhány, kissé pikulás katonát is láthatunk.

Voltak egyenruhás hölgyek is, de azok igen barátságosak voltak. Mária húgom az egyik-től kapott egy kötött sapkát.

Közben a hölgy mondta: „Nye boj sza! Ne félj!” Hegyes vasrudakkal piszkálgatták a katonák a talajt, ezért a szekérfészerben a szekér alatt meg is találták az elásott holminkat.

Az édesanyám stafírunját: kendőket, ruhákat, étkezészetet és sonkákat. Sajnos, ezeket mind elvették.

Egy harmincliteres bödönben zsír volt. Azt is vitte már két katona, majd édesapám szól az egyik tisztnek, aki a zsírt letetette a katonákkal, de intett is, hogy vigyük előre a házunkba.

A szomszédban méhek is voltak. Kivették a lépes kereteket, és ették a mézet, de közben néhány méh támadásba is lendült, pedig még nem volt valami meleg, így a katonák eldobálták a lépes kereteket.

A reggeli órákban egy hatalmas robbanás történt MATTINGÉK előtt, a fölrobbantott híd mellett.

Igen zörögtek a cserepek STIBINGERÉK házán, röppültek a törmelékek, úgyhogy mi is behúztuk a fejünket.

Az egyik katona éppen bort követelt édesapámtól, és rá is fogta a pisztolyt. A nagy robbanás hatására az orosz katona is elszaladt a kertek felé.

Persze közben Pista bátyám elkiáltotta magát: „Bombáznak!” Úgy láttuk, mintha az utcán az egyik fenyőfa mellett egy fekete macska repülne.

Később megtudtuk, hogy amikor az akna az egyik orosz teherautót szétszedte, a gumiabroncsból egy macska formájú darab szakadt ki.

Igen féltünk a tűztől. A szalmakazalhoz közel malacot pörzsöltek a katonák. A szalmatezős házunk eresze alatt működött egy katonai konyha.

Édesapám bizony nem győzte vízzel védeni a tetőt, attól féltünk, hogy meggyullad a zsúptető.

Szinte fél káposztaleveleket és nagy hússokat tettek a kondérba. Bennünket is megkínáltak, és el is fogadtuk a békesség kedvéért.

Nem volt rossz ízű, de a legtöbbet a disznóknak adtuk, vigyázva, hogy a katonák észre ne vegyék.

Az egyik délután sebesültek érkeztek, és leszálltak az ökrös szekérről. Beszélgettek, mutogattak.

Látszott a ruhájukon, hol ment át a szilánk vagy a golyó. Édesapám egy kicsit tudott szerbül,

így nagyjából megértették egymást. Kiderült, hogy az egyik katona otthon kántor volt. Pista bátyámmal egy kis papíron csináltak egy kis orosz–magyar, illetve magyar–orosz szótárt is.

Este az egyik trágyadombon elásva megtalálták a nova bort, így tehát megbolondult a „nép”.

A jámbor kántorból is vadember lett. Az asszonyok elbújtak, a részeg katonák meg követték őket.

Édesapám elindult a „keresésükre”, de visszaérve „szomorúan” jelezte, hogy nem találja őket.

Mi, gyerekek közben az udvaron és az utcán tartózkodtunk, a házunk előtt. Arra lettünk figyelmesek, hogy igen nagy a kiabálás a szobánkban.

Hát éppen akkor ütötte meg édesapámat a kántor, aki először kukoricagránáttal ütögte az asztal lapját, majd édesapám arcába vágott a gránátos kezével.

Úgy eltalálta, hogy az állkapocs sokáig feszült és igen fájt. Édesapám elkáromkodta magát: „Az anyád kurva...”

Az orosz pedig feléje ment, és azt kérdezte: „Kurva, kurva?” Közben megbotlott az ágy alól már kihúzott és számunkra éjjelre elkészített fekhelyen, amelyet *tolinak* hívtuk, svábul pedig *supetlnek*.

Így tehát a kántor ráesett eme fekvőalkalmatosságára, szerencsére azonban azonnal elaludt.

Öreganyám az egyik ágy szélén ült, és közben mondta, szinte könnyögött édesapámnak: „Fiam, ne bánts, ne nyúlj hozzá!”

A szakácsok az ablakból lesték az eseményeket. Az volt a szerencse, hogy édesapám nem ütött vissza, mert talán agyon is lőtték volna.

Egy kisebb csoport maradt vissza Pulán, valami kaukázusi kapitány vezetésével. E csoport eléggé garázdálkodott.

A kapitány az uraság hintójával járt, és mindig szerzett egy-egy nőt, minthogy járt más községekben is, például Nagyvázsönyban, vagy éppen Öcsön, a központja azonban Pula volt. Ha jól emlékszem, a kastélyban lakott e díszes társaság.

Lassan rendeződött a helyzet, és megkezdődtek a tavaszi munkák. A károkat is igyekeztek fölszámolni. JÁGER kovácsék házát például találat érte.

A faluban az alsószeren is találatot kapott egy pajta. Nagyobb károk viszont más épületekben nem keletkeztek.

Végül Pulán is megtörtént a földosztás, mint másutt. A *Volksbund* tagjai nem kaptak földet, akármilyen szegény emberek is voltak köztük.

1945. november 4-én voltak a választások. Arra jól emlékszem, hogy szesztilalom volt, és addig nem kezdődhetett meg a búcsú, valamint a táncmultság, amíg a szavazások be nem fejeződtek.

Lassan megkezdődtek a kitelepítésekkel kapcsolatos fölmérések is. Arról volt szó, hogy a *Volksbund* tagjait kitelepítik Németországba, a magyar érzelmű svábokat pedig áttelepítik más községekbe.

Bizony édesapámnak is mennie kellett a fölmérőkkel. A házak kerületét és területét megmérték, majd bejegyezték, hogy a ház milyen anyagból épült. Nagy bajban volt a község, mindenki félt.

Sokszor jöttek autóval vagy lovas kocsival, mind egyenruhások, mind pedig civilek, vegyesen.

Voltak, akik rákiabáltak az asszonyokra, amikor azok egymással svábul beszélgettek a kiskertekben: „Magyarországon élünk, itt magyarul kell beszélni!”

Voltak olyan katonáknak mondott „gyűjtögetők” is, akiknek magyar volt a nadrágjuk, német a zubbonyuk és orosz a sapkájuk, de puska mindenkinél volt. Ráijesztettek a bíróra, és az már doboltatta is ki:

„Közhírré tétetik, hogy minden házigazda köteles fél órán belül a Hangya-szövetkezet udvarán beszoigáltatni ennyi kilogramm kukoricát, ennyi kilogramm lisztet, ennyi kilogramm krumpelit, ennyi kilogramm babot, és ennyi kilogramm zsírt.”

Mindenki igyekezett minél előbb elvinni a kért élelmiszereket, nehogy baja legyen a családnak.

Történt azután olyan eset is, hogy lovas kocsival kimentek a községi erdőbe, ahol a kánász a disznókat legeltette, és tetszés szerinti mennyiségben lötték le, majd szállították el a disznókat.

Látva a kitelepítés veszélyeit, a Taliándörögdön székelő körjegyzőnek, PÁLMAJ Jenőnek egy komoly javaslata támadt:

„Emberek, egy módon lehetne megmenteni a falut: meg kellene alakítani valamelyik munkáspártot, például a Szociáldemokrata Pártot.”

Természetesen ezt csak a magyar érzelműek tehették meg. Így alakult meg Pulán a Szociáldemokrata Párt.

Nem mintha ezt valaki kívánta volna a belépők közül, kizárólag a falu megmentéséért tették.

Alakult egy másik párt is, a Kommunista Párt, de csak néhány taggal. E csoportnak kicsit más volt a célja.

Emlékszem, amikor a szentmiséről mentünk hazafelé, mindig kihallatszott a kastély egyik sarki, kisebb szobájából a gyűlésezés hangja.

E pártnak a tagjai egytől egyig színigazgatók, családos emberek, illetve beszármazottak voltak.

Ahogy a *Volksbund* ígért annak idején, hasonlóképpen a Kommunista Párt is jobb világot ígért.

1948-ban a Szociáldemokrata Pártot és a Kommunista Pártot egyesítették, így alakult meg a Magyar Dolgozók Pártja, vagyis az MDP.

Egyébként Pulára is, mint mindenhova, elég sok propagandista érkezett, akik előkészítették az ünnepeket, április negyedikét és május elsejét.

Emlékszem, hogy még díszkapu is került fenyőágból. Szép dalokat és énekeket is tanulunk.

Már 1945-1946-ban MERKL (később, névváltoztatás után MENDE) Ferenc tanító úr sok éneket megtanított az akkori rendszernek megfelelően.

Például ilyenféle énekeket: *Én a hegyre, te a völgybe; Egyszer nyáron, hús hajnalban; Köztársasági induló; Messze, távol a hómezők; Messze, messze, lenn a Volga mentén*, és így tovább.

Még a Kommunista Párt szervezésében minden május elsején elindították a jónépet a falu végéről.

Mindenkinek illett kivonulni a Náczihegyre. Ott zene szólt, beszélgettek és mulattak az emberek.

Még az idős asszonyokat is biztatta a párttitkár. Pulán mindenki félt, ezért mindenki azt csinálta, amit kellett.

Ha már a Náczihegyen voltak az emberek, aki inni szokott, ilyenkor bizony ivott is. Így azért estére, az etetési időre szépen kialakult a jó hangulat is.

SZAUER Ágoston

Népi mesterségek Pulán

Ami a népi mesterségeket illeti, nálunk is szokásban volt a szövőszék. Öregapám, majd később édesapám is készített zsákanyagokat és egyéb vásznakat.

Volt egyfelől a szimpla (egyszerű), másfelől pedig a küttölyös szövés. A szimplába (egyszerűen szövöttbe) liszt kivételével mindent lehetett rakni.

A lisztet csak a küttölyös zsákokba lehetett tenni. Ez az anyag sűrű szövésű és drágább is volt.

Készültek pamutos vásznak is. Sőt ezekből még férfiak részére is készültek ingek és gatyák.

Régen külön bőszerű aratógatyák is voltak. Ezekre magam is emlékszem, öregapám is hordott ilyet.

A szövőszékre kenderfonal volt fölvetve, majd lábbal pedálozással a fonalpárokat szétnyitották.

Ezután keresztbe az úgynevezett *Schiffelle* vagy hajóval átdobták a pamutfonalat vagy éppen a kenderfonalat.

Ezen műveleteken kívül voltak különböző csíkozások, valamint különböző mintázások is, amelyeket szintén külön meg kellett tanulni beleszönnünk.

Igen divatos volt a kék, a piros, valamint a fehér. Ilyen anyagokból készültek asztalterítők, szakajtóruhák, de láttam már ágyterítőt is ilyenekből.

Szinte minden házban foglalkoztak kender termesztésével is. A kendermagot először elvetették.

Majd amikor már elég magas és érett volt a kender, kihúzták, kinyútták a földből, kis kévékbe összekötötték, majd összerakták gúlákba, ahol kissé megszáradt.

A következő lépés az volt, hogy a magot kiverték a kévékből, majd a kévéket áztatókba vitték.

Nekünk is volt saját, külön kenderázta-tónk. Különféle fákkal, kövekkel és egyéb nehezekekkel kényszerítették a kendert állandóan a víz alá.

Bizonyos idő múlva kivették a vízből, majd következett a szárítás. Ekkor már fehér színt kapott a rostos kender.

Alapos szárítás után kendertörővel megtörték, így a durva külső rosttól a szálak kender megszabadult.

A jól átfésült kendert szépen csomókba szedték, majd félretették. A téli időszakban megkezdődtek a fonások.

A kendert először is a rokka állványára helyezték, majd a rokkát lábbal hajtva és közben kézzel folyamatosan adogatva a kender szépen fonallá pödrődött, amely a rokka orsójára tekeredett.

Ha az orsó végre teljesen megtelt, akkor vagy kicserélték, vagy pedig végig legombolyították.

Hozzánk a fonalat úgy hozták a szövéshez, hogy a gombolyagok föl voltak fűzve egymás mellé. Úgy nézett ki a falra akasztva, mint egy szőlőfürt.

A szoba közepén, a mestergerendán volt egy kőből készült tengelytartó, melybe a nagycsévéelő egyik tengelye került.

A másik tengely a földes szoba padozatára rakott, fából készült alátétre került, amelyen lyuk volt.

E csévéelő szerkezetre tekerték a fonalat, majd erről került a szövőszék fából készült hengerére.

Az onnét kifeszített fonál fésűszerű szerkezeten átvezetve került a pedálok fölött elhelyezett másik nagy fahengerre, de erre már mint vászon tekeredett.

Az így kifeszített kenderfonalat a teljes szélességében a keményítő híg oldatával és a széles kefépárral kellett alaposan, szépen végigkennünk.

Vigyázni kellett, hogy a fonal ne legyen kócos. E művelet által a fonal keményebb és simább lett.

A fonal súlyát fontban mérték; egy font körülbelül fél kilogramm volt, az angol kereskedelmi font pedig 453,6 gramm.

A kész vászon hosszát ezután már rőfben mérték; egy rőf hossza pedig pontosan 0,777 méter.

Hozzánk sok fonalat hoztak Öcsről, Padragról, Kolontárról. Természetesen a pulaiak is készítették vásznat.

A pulaiaknál az volt az előny, hogy nem kellett a fonalat előre átvenni, hanem megbeszélés szerint a szövés megkezdése előtti napon hozták a fonalat.

Érdekes művelet volt a kész vászon fehérítése. Szép napos időben a zöld gyepre szokták volt kitenni.

Ezután öntözőrőzsából vízzel kellett locsolni. Nekünk, gyerekeknek sokszor ez volt a legfontosabb megbízatásunk.

Amikor a vászon megszáradt, újra meg kellett öntözni. Ez így ment sokszor heteken keresztül.

Akkor voltunk bajban, amikor a libák átmentek egy vég kiterített vásznon, és ott hagyták a „jelüket”, vagy lepiszkították.

Ilyenkor nem volt más tennivaló, egy jó adag vízzel le kellett azt önteni, majd ciroksöprűvel lesöpörni, különben később már megmaradtak a foltok.

A pulai emberek nagy része, így például az édesapám és az öregapám is értett a kosárfonáshoz.

Ennek alapján készült a borító vagy „burító” is. Ez egy magasabb kasszerű készítmény, amely vesszőből volt.

Ez alá tették a csirkéket, a kotlóssal együtt. A tetejére pedig nagyon kellett külön ügyelni.

Jól be kellett takarni, mert a „tyúkölő kánya” vagy vércse bizony még így is lecsapott a csirkékre.

Hasonlóképpen, divatos volt még a zsompos, vagyis a lisztartó, úgynevezett „bucser” készítése.

Mindegyik ilyen válogatott szalmából készült, amelyet csigaszerűen erdei szeder széthasított, és alaposan megpucolt vesszőjével kötöttek össze.

Volt olyan is, hogy mogyoróvesszőből készítettek hasítással ilyesféle kötőanyagot, ugyanakkor azt is óvatosan meg kellett puhítani, nehogy eltörjék.

Voltak emberek, akik igen ügyesen tudtak készíteni karikás ostort, elsősorban a pásztoemberek, de mások is készítettek ötös vagy hatos, esetleg több fonatú ostorokat.

Sok háznál, így a Márton bátyámék házában is volt egy faragószék, amelynek a segítségével különböző nyelek, de még gereblyék is készültek.

Szinte minden házban volt kézi cséplés. A rozskévékből kellett zsúpot készíteni elsősorban a szalmatetőkhöz.

Ugyanakkor az árpa kötözéséhez is zsúpszalmából készültek a kötelek. A kézi cséplés élményszámba ment, mert még zenei nevelést is adott.

Igen jó ütemérzék kellett hozzá. Kati húgom lépett be a legkönnyebben a kézi csépléskor,

vagyis ő kapta el a legkönnyebben például a négyes ütemet.

Cséphadarónak vagy röviden csépnek nevezték e szerszámot, amellyel csépeltek. Ostorhoz tudom leginkább hasonlítani.

A hosszabb fa volt a nyél, és ehhez volt bőrrel rögzítve a rövidebbik rész, amellyel az egyes rozsszemeket lehetett alaposan kiverni a kalászbokból.

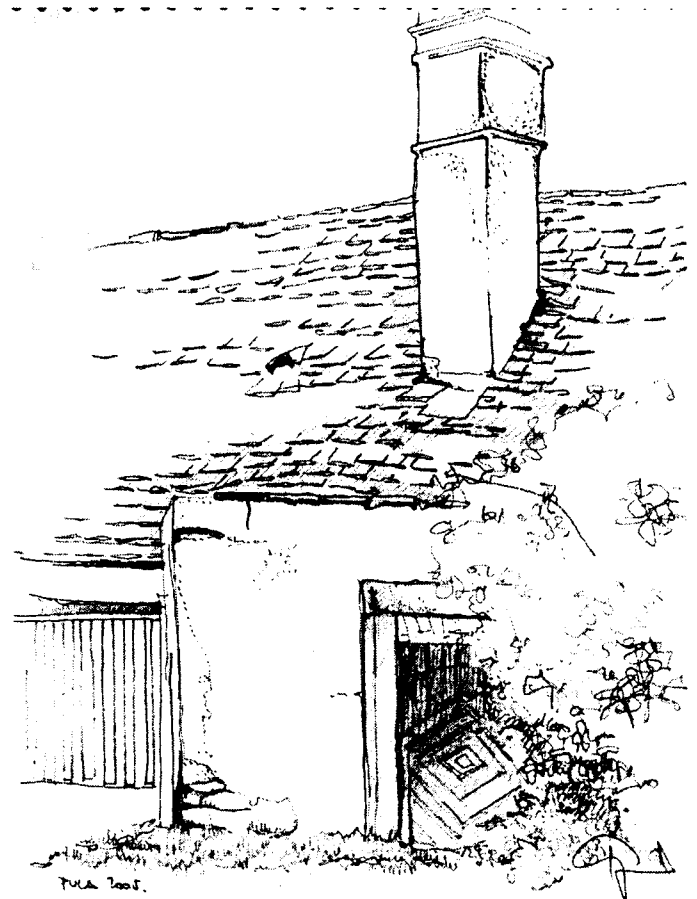
Bizony jó minőségű bőr kellett a hurokkal rögzített részhez, hogy nehogy valamikor is elszakadjon a szíj.

A nyéllal a megfelelő forgást is lehetett szépen szabályozni. A 'semmi sem tart örökké' elve alapján néha voltak azért különböző borszakadások is.

Ilyenkor öregapám, majd később édesapám árnyékba vonult, és szépen megjavította a csépet.

Ez esetben eggyel csökkent a létszám, és ennek alapján változott az ütem is. Hát ezek voltak a pulai emberek szép mesterségei ifjúkoromban.

SZAUER Ágoston

Bérmálás a pulai templomban

2007. augusztus 26-án MÁRFI Gyula veszprémi érsek atya zsúfolásig telt templomunkban szolgáltatta ki a nagykorúság szentségét a pulai, nagyvázsonyi, pécselyi, dörgicsei, nemesvámosi, tótvázsonyi s hidegkúti fiataloknak.

Az érsek atya rövid látogatást tett a Náczihegyen is, majd a Faluházban rendezett vacsora keretében találkozott a környék egyházközségeinek képviselőivel.

A szentmise közben és kivonuláskor

Érsek atya a bérmáltakkal

Náczihegyi látogatás

A 2008. március 9-i népszavazás eredménye Pulán

A pulai választópolgárok összesített száma száznyolcvannégy fő, közülük pedig százhuszonhat, azaz hatvannyolc és fél százalék jelent meg a 2008. március 9-re kiírt országos népszavazáson.

A leadott szavazatok a következőképpen alakultak:

	Érvényes	Igen	%	Nem	%
1.	121	112	93	9	7
2.	120	106	88	14	12
3.	121	110	90	11	9

A szavazásra kiírt 3 kérdés a következő:

1. Egyetért-e Ön azzal, hogy a fekvőbeteg-gyógyintézeti ellátásért a jelen kérdésben megtartott népszavazást követő év január 1-jétől ne kelljen kórházi napidíjat fizetni?

2. Egyetért-e Ön azzal, hogy a háziorvosi ellátásért, fogászati ellátásért és a járóbetegszakellátásért a jelen kérdésben megtartott népszavazást követő év január 1-jétől ne kelljen vizitdíjat fizetni?

3. Egyetért-e Ön azzal, hogy az államilag támogatott felsőfokú tanulmányokat folytató hallgatóknak ne kelljen képzési hozzájárulást fizetni?

Ház-mesterek: Beszélgetés REISCHL Gáborral Pulán, a Művészetek Völgye rendezvényén

A 2007. július 27-én, Pulán elhangzott beszélgetés földkezésével emlékezünk az azóta sajnos elhunyt REISCHL Gábor építész mérnökre, akinek kiállítását tavaly a Faluházban mindannyian megcsodálhattuk.

– Hogyan látod, hogy milyen helyzetben van a magyar vidék, a magyar falu? Ahogy fölso-roltad, van akarat, van ember, van energia és van föld.

Miben látsz lehetőséget, hogyan lehet e meglévő adottságokat olyan irányba összpontosítani, hogy az ott élő embereknek egy hosszú távú megélhetést, vagy jövőt teremtsen?

– Mindent lehet pozitívrá hangszerelni, meg negatívrá. Most inkább negatív hangszerelésben mondom: siralmasan, megmondom őszintén. Tíz évvel ezelőtt biztatóbbnak éreztem a helyzetet.

Tíz évvel ezelőtt, bármennyire furcsán is hangzik, akár mennyire magára hagyták, a vidéki emberekben volt vállalkozói képesség.

Most az átlagemberről beszélek. Persze más a Balaton-fölvidék és más az Ormánság, meg más Somogy.

De most azt látom, hogy ahol dolgoztunk, például Zala megyében vagy legalább hús faluban, hogy e falvakban bizony csökken a lelkesedés.

A nép valamit nem ért. Ennek, megmondom őszintén, az egyik nagy oka az, most hagyjuk a nagypolitikát, hogy nincs szervezőerő vidéken.

El szoktam mondani, hogy a második világháborúban vidéken a zsidóságot teljesen kiirtották.

Egészen a mai napig a zsidó boltok Tiszadobtól Kapolcsig be vannak zárva, be vannak deszkázva.

A mai napig meg lehet ismerni e boltokat, mindig a sarkon voltak. Ez azért fontos, mert annak idején e családok mondták meg, hogy Feri bácsi, most búzát kell vetni, most pityókát, most ezt kell, most azt kell.

És a kereskedelem ment. Most magára van hagyva a vidék, mert gyakorlatilag nincs szervezőerő.

Mert például ma Magyarországon nincsenek helyi piacok. A helyi piacok olyanok pillanatnyilag, hogy globális csecsebecséket hoznak kocsival.

Az nem helyi piac! Ha megtermeli itt Pulán valaki a paprikáját, azt a pulai boltban nem kapom meg.

Ugye? Sehol se kapom meg. Hát már Erdélyben is ott tartunk, hogy az ember bemegy egy kocsmába, és azt mondja az ember Torockón, hogy pálinkát kér.

Erre azt mondják, hogy kivilikőr van. Kivi! Mire én mondom: hát, Mariska drága, a szomszédban ott van a legjobb pálinka.

Nem, hát azt mondja nekem: nincsen, nem működik a kereskedelem. Tudod, ez a kiske-rekedelem.

Pedig most tanultam meg, voltam egy ilyen bionapon, egy kerekasztal-beszélgetésen, hogy igenis minden egyes önkormányzat jogosult lenne helyi piacot szervezni.

De nincsen szervezőerő vidéken, és ez végtelenül elvette a kedvét az embereknek, hogy ők dolgoznak, de a semmiért.

Na, most ez marha nagy hiba! Amikor azt mondjuk, hogy lenyúlja a multi a vidéket, ugye mert mindent lenyúl.

Meg majd a földjeinket is lenyúlják, mert az emberek nem tudják a traktoruk hitelét visszafizetni, és így tovább, akkor bizony én azt mondom: vessünk magunkra!

Ha le lehetett minket nyúlni, mi vagyunk a hibásak. Nem a multiknak a nem tudom kicsodája.

De én nem is oda megyek vásárolni, mert hát kocsival persze kényelmesebb megállni, meg talán olcsóbb a görögdinnye.

Persze vannak olyan szólamok, hogy csak magyar terméket vegyünk, de ezek nem visznek sokra.

Abban vagyunk nagyon hibásak, hogy képtelenek vagyunk ketten összefogni, hárman összefogni. Én ezt tudom, te azt tudod, fogjunk össze.

Ha átmegyünk ide Burgenlandba, ott van egyfajta olyan közintézmény, hogy 'buschenschank'.

Az azt jelenti, ha nekem túltermelésem van, tehát túl sok a borom, meg levágtam három disznót és nem tudom fölfalni, mert nem bírom azt a sok kolbászt, akkor kiírom, hogy buschenschank.

Kiteszek egy koszorút, a garázból pedig beteszek három-négy sörpádot, és csinállok egy boltot.

Gyakorlatilag fele árért vendégül látom a falut, de ha véletlenül odajár egy magyar, akkor a magyart is.

Ezen rendszert képtelenek vagyunk bevezetni, azért, mert mindenki féltékeny a szomszédjára.

Mert én nem fogok a szomszédtól venni, ha beledöglök, akkor se. Ez pedig egy nagyon rossz dolog. Ezért tragikus tehát most a magyar vidék helyzete.

– Te mint építész vagy mint mezőgazdasági épületek tervezésével foglalkozó szakember, tudsz-e valami olyan lehetőséget, vagy bármiféle példát fölmutatni, melynek segítségével elindult egy ilyen kezdeményezés? Amikor egy közösség a saját lábára állt, és végül megtalálta ama pontot, amely ama kistérségnek vagy településnek egy jövőképet tud mutatni?

– Ez mindig kérdés, hogy egy építész tud-e ilyen példát fölmutatni. Most is átmentünk közgazdaságtanba, társadalomtudományba, orvoslásba és még nem tudom mibe.

Olykor én is azt hiszem, hogy tényleg ama példával lehetne élni – és most ilyen nagyokat mond az ember –, a saját maga életformájával.

Állítom, hogy az értelmiség az élet formája. Tehát az értelmiség ne csak beszéljen, hogy puritanizmus, hogy milyen jó energia nélkül élni, és közben meg a hatszázas Mercijével száguldozik föl-alá, hanem akkor valami legyen.

Másrészt valóban baromi fontos a munkájának a szakszerűsége. És még egy fontos dolog: nagyon meg kellene a fiatalságot fogni vidéken. De a fiatalság veszi e négykereű motort, és dönget.

Valaki azt mondta, hogy mi nagyon szeretjük a vidéket – épp most dolgoztunk fönn Gyimesen –, csak akik ott laknak, ezt valahogy ezt nem értékelik és nem tudják.

A fiatalságot úgy lehetne megfogni, hogyha kevesebb fizikai munkával is el tud érní valamit.

Az egész nagy modernizmus arról szól, hogy nem akarunk dolgozni; valljuk be. A fizikai munkát nem akarjuk.

Kapálni, gyomlálni vajon miért nem jó? Hajnalban ganéjózni ki a teheneket, nem annyira jó.

Főleg mert a tehén ott van, és nem akar elmenni nyaralni. A fiatalokat nem lehet megfogni csak azzal, hogy azt mondd nekik, hogy többet adsz, mint a nyugati technológia.

Egy holland technológiánál többet kell nekünk adni. Ma aki próbálkozik, öt év múlva tönkremegy a villanyszámlában. Csak hitelre tud már vásárolni.

Tönkremegy, és már ugrott a piacnak. Akkor már tényleg inkább veszek egy motort, mert azt hitel nélkül meg tudom venni, és nem megyek bele tönkre.

Csak az az elkésérítő, hogy száz mezőgazdasági szakképző iskola van ma Magyarországon, Selyétől, Ormánságon át Putnokig, Záhonytól Sopronig.

Korábban a Mezőgazdasági Minisztérium partner volt, hogy minden iskolában csináljunk egy mintaüzemet.

Mint például a kenderesit. Ennek az lett a vége, hogy Jánoshalmán lett egy fél, Pécelen már nulla.

Tíz éve én hittem benne, hogy ki tud alakulni egy hálózat. Mert mindenki maga akart csinálni valamit.

De ha nem lesz hálózat, akkor itt fülbesúgásos módon nem fog menni. Mert hogy maguktól nem alakulnak ki, az biztos.

Ne haragudj, ezt valakinek el kell kezdeni. Most én nem azt mondom, hogy a minisztériumnak kell, de itt van az értelmiség.

Ha nincsen például Kenderesen egy bizonyos igazgató, akkor az égvilágon semmi nem lett volna.

Ha e tanárok és nevelők összefognak, akkor fillérekből lehet építeni. Mert azt ott is a diákok építették.

Csak hogy ezen igazgatók nem hogy szaporodnának, de sajnos egyre kevesebben vannak.

KRIZSÁN András

Pályázat a vízről

2008-ban március 22-én, a tavaszi napéj-egyenlőséget követő napon ünnepeltük a *Víz Világnapját*.

Természetesen nem elég pusztán egyetlen napon megemlékezni ama csodáról, amely a földi élet legfőbb alapja.

E jeles alkalomból pályázatot hirdettek a pulai szervezők kicsiknek, nagyobbaknak és egészen nagyoknak, a következő nagyobb témakörökben:

– Különböző források és patakok a lakóhelyünk környezetében;

– A víz fölmérhetetlen jelentősége a mindennapjainkban;

– A víz előfordulása mesékben, versekben és más szövegekben;

– A vízre vonatkozó saját elképzelések bővebb kifejtése.

Az eredményhirdetés végül 2008. május 2-án volt. E napon a szervezők kirándulást is hirdettek.

Ennek során a résztvevők a közvetlen környezetünk egyes szennyvíztelepeit keresték föl, KERTÉSZ Lajos, a falu polgármesterének vezetésével.

Az alapos tanulmányi körút után jöhetett a szórakozás, a fagylaltozás, valamint a játszótéri mókázás a tapolcai tóparton.

A nap fénypontja pedig az ajándékhúzás volt, ahol ki-ki az általa húzott ajándéknak örülhetett.

Pályamunkákat végül az alábbiakban felsorolt pulai gyermekek készítettek és nyújtottak be:

FEKETE Anna, FEKETE Balázs, GETTINGER Leila, HORNUNG Alexandra, HORNUNG László, JÁGER Eszter, JÁGER Tamás, KÁLMÁN Viola, valamint NAGY Angéla.

Nagyon köszönjük minden pályázónak a lelkes részvételt, a gyönyörű rajzokat, fényképeket és fogalmazásokat.

GETTINGER Szilvia

A víz jelentősége mindennapjainkban

A víz a hidrogén és az oxigén vegyülete, kémiai képlete H_2O . Dipólus molekula. A víz a Föld felületén megtalálható egyik leggyakoribb anyag.

A Föld felületének 71 %-át víz borítja, ennek körülbelül 2,5 %-a édesvíz, a többi pedig a tengereket, illetve az óceánokat alkotó sósvíz.

Az édesvíz 98 %-a fölszín alatti víz, ezért is különösen fontos feladat a fölszín alatti vizek védelme.

Magyarország ivóvízellátásának 95 %-a fölszín alatti vizeken alapszik. Hazánk és általában a Kárpát-medence nagy víztartalékkal rendelkezik, szemben sok más országgal és területtel, ahol az egészséges ivóvíz hiánya már ma is komoly nehézségeket okoz.

A víz biológiai jelentősége óriási, a földi élet elképzelhetetlen nélküle, hiszen a sejt- és testnedvek legnagyobb részét víz alkotja.

A víz kémiai szerepe is rendkívül fontos. A tengerek és az óceánok kitöltése által létrehozta a Föld vízburkát, továbbá az ásványok és a kőzetek alkotórésze is.

Nélkülözhetetlen az iparban, a mezőgazdaságban, a háztartásokban, a laboratóriumokban, és így tovább.

A mitológia, illetve az ókori tudomány is sokat foglalkozott a vízzel. A víz az ARISZTOTELÉSZ által megnevezett négy alapelem (a föld, a víz, a levegő és a tűz) egyike.

Sajnos, manapság jelentősen csökken a Föld ivóvízkészlete. Korunk egyik nagy nehézsége az ivóvízhiány, ezért nagyon komolyan kell vennünk a víztakarékosságot.

Például a fogtisztítás és kézzappanozás közben el kéne zárunk a csapot, és gyorsabban kéne zuhanyozunk a fürdőkádban lubickolás helyett.

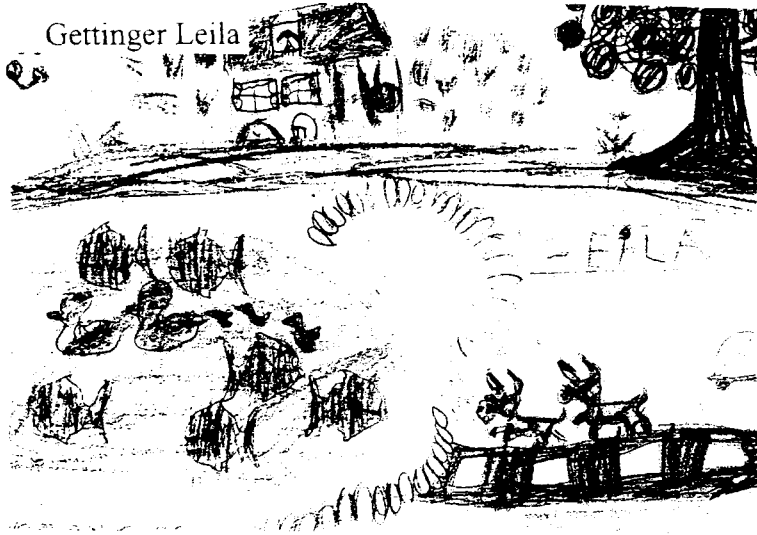
A mosogató- és mosógépet csak telt szekrényel, illetve dobbal kéne elindítanunk, vagy a fürdővizünket kéne használnunk a kövezet fölmosására.

Legalább ennyit megtehet mindenki az ivóvizeink megőrzése érdekében.

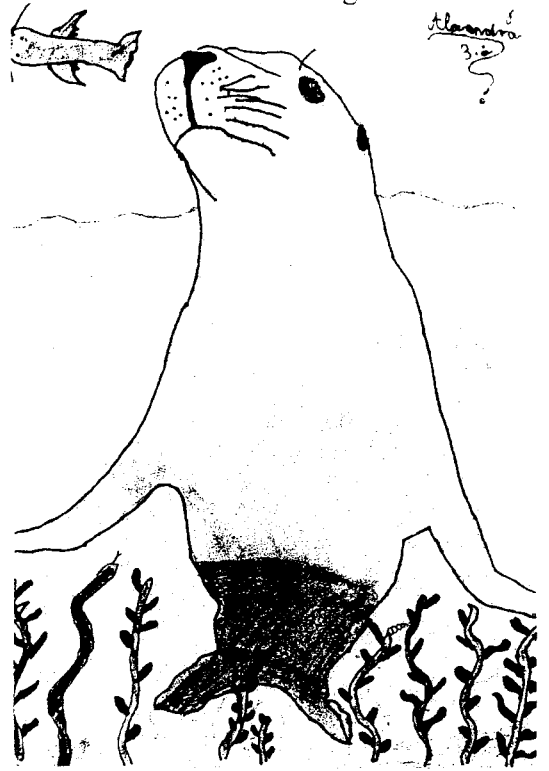
JÁGER Eszter
(8. osztályos tanuló)

Pulai gyerekek rajzai

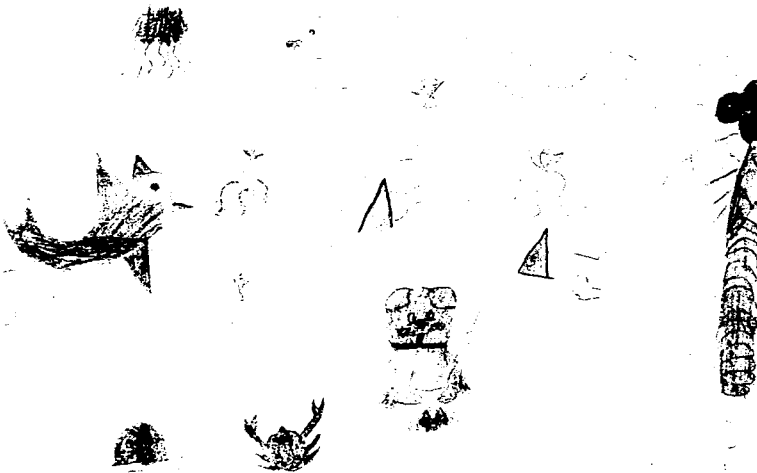
Gettinger Leila

Hornung Alexandra

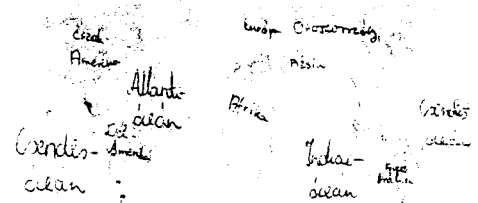
Hornung Alexandra

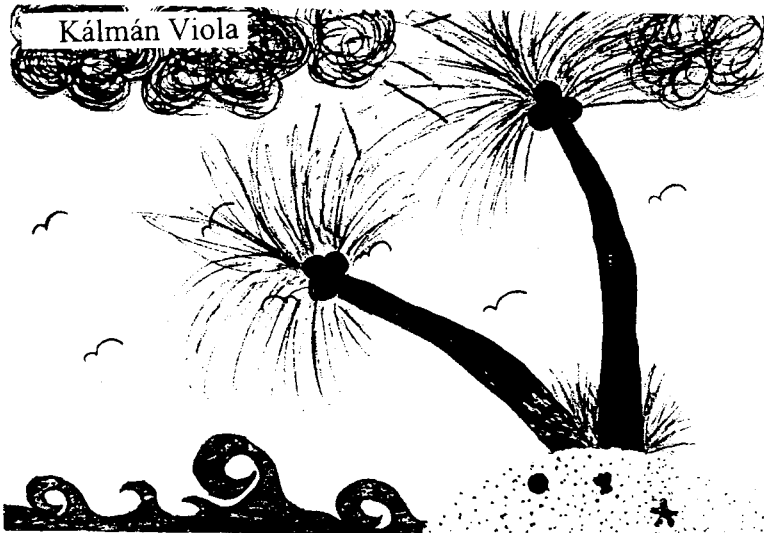
Földünk vize

A föld alatti földön minden tengert, folyót, patakokat találhatok. Földünk felcsúszott nagyobb részét főleg 7100-é vizek borítják.
Az egymáshoz nyíló óceánok, tengerek alkotják a világ tengereit: Vízük, a földet és a tavaink ellentétében sós. A tengerek és az óceánok közötti elhatárolásról nagy kiterjedésű morvontölelek a földünknek kontinensek. Ha feltekintünk a vízre a vízet kék, sötét színűnek látjuk.
A tengeri víz sós víz, de főleg nem alkalmas a közönséges vízhez, mert az élethez nem alkalmas. A közönséges víz pedig az élethez nélkülözhetetlen. A tenger víz egy része víz, életünk egyik legfontosabb eleme. Fontos az életfeltételek számára. Olyan nélkülözhetetlen az élethez, hogy a víz nélkül nem élhet.

Nagy Angéla

Kálmán Viola

Nagy Angéla

Besurranó pszichológusok

A helyiek nem ismerik az érzést, mikor egy távoli városból megérkezünk a fészekalja faluba, Pulára, hol mindenki ismer mindenkit; s kiszállva a kocsiból mélyet lélegzünk széttárt karral a napfényben, jó levegőn; a tágas térben megfürdünk a város benzingőzös, zsúfolt, szütyütke élettere után. Nyitva hagyva a kocsiajtót, kaput, a ház, pince, nyaraló ajtaját, körülnézünk a tájon, kertben, telken, birtokon, mik változtak legutóbbi ittlétünk óta. Ezt használják ki a pszichológusokat megszegyenítő érzékű besurranó tolvajok.

Arra építenek, hogy saját telkünkön itthon érezzük magunkat, nem csak a szomszéd barát, ismerős, gazdatárs, hanem mindenki egy fészekalja. Főladjuk ösztönösen védekező, gyanakvó magatartásunk. Biztonságérzetünk a távlatokkal együtt határtalanná válik. Evvel él vissza a hivatlan vendég. A tolvaj nem falubéli: utazó bűnöző, hegy- s helyismerettel bíró környékbeli.

Ötletes egyéniség: esze vág, mint a beretva. Ha faluba érkeznek s idős házaspárt látnak az udvaron, autójukkal nem a ház előtt állnak meg, nehogy valakinek eszébe jusson összefüggésbe hozni autójuk rendszámát, márkáját, színét a bűncselekménnyel. Egy szellőztetésre nyitva hagyott hálószoabaablak, nyitva felejtett kocsiablak, a háztól a kert felé haladó gazdasszony látványa elég, hogy kísérletet tegyenek. Kiszállnak a kocsiból, körülnéznek a zsákmányul ott hagyott járműben.

Minden érdekli őket: műszaki cikk, rádió, lakáskulcs, pénztárca, ékszer, személyi, útlevel, címlista, iratok, kulcsok. De a lakásba is bemennek, míg a gazdasszony tép a konyhakertben zellert, petrezselyem zöldjét a leveshez, kiteretget az udvaron, beszélget a szomszédasszonnyal.

A bűnöző gyors, találékony. A szomszédunk leállította kocsiját a pince mellé. Kinyitotta a pinceajtót, benézett, s fordult vissza. Kocsija ajtaja mellett állt már egy férfi. 'Mit keres itt?' 'Mondták, hogy e pincénél kocsi eladó.' 'Ki?' 'Jóska.' 'Milyen Jóska?' 'Nem tudom, csak úgy ismerjük, Jóska. Itt lakik a szomszéd faluban, mert sokat jár erre, s hozza-viszi a híreket.' Mikor látja a besurranó, hogy sikertelen, odébbáll, anélkül, hogy felelősségre vonható lenne.

Egy család megérkezett a hegyre. Kiszálltak, örömmel széledtek szét megnézni, mekkorát nőtt a saláta, érik-e a málna, lehet-e szedni meggyet, maradt-e a cseresznyéből, melyet a rigók, seregélyek leszedtek „felesbe”. A szabadságérzetet használta ki egy arra guruló „pszichológus-

banda”, s máris eltűnt a kocsiból a levéltárca, bankkártya, melyet alaposan meg is csapoltak.

Egy asszonyért eljött a hegyre ismerőse, hogy hazavigye. Bezárták a nyaraló ajtaját, ám a háziasszony meg akarta mutatni vendégének cseperedő dízcserjéjét. Alig távolodtak el 30 m-re, ám előtte, hogy ne kelljen cipelnie táskáját, a háziasszony letette az ajtó elé, a ház mögé. Mikor jöttek vissza, a táskának, benne minden igazolvánnyal, kulccsal, pénzzel együtt, hült helye volt.

A legpimaszabb visszaélés a jóindulattal, bizalommal, biztonságérzettel, mi a legutóbb történt. A messziről érkezett gazda, fárasztó heti munka, hosszú vezetés után, pihenésképp hozzáfogott a fűnyíráshoz. A háziasszony fölment a pince emeletére porszívózni. Csodával határos, miképp érezhette meg a kellő pillanatot a besurranó, s vitte magával a kézitáskát, benne minden, mi egy női táskában pótolhatatlan érték.

Nagyvázsonyi székhellyel működik a háromfős rendőri egység, melynek főadata az egymástól távol eső Tótvázsony, Hidegkút, Vöröstó, Barnag. Mencshely, Pula, Nagyvázsony közrendjének, biztonságának védelme, megóvása. Nincs föltöltve az állomány. A heti 2 napot mindenkinek ki kell adni, így naponta kettő járőrözhetnek a 7 faluban, a 2 erdőszéli szőlőhegyen s az ipari vegyi raktárral rendelkező Kövesgyűrpusztán.

A rendőri képzés, szabadság, betegség, iskola, helyettesítés is levesz hónapokat. Honnét rángassák be járőrözni Veszprémbe a tiszthelyeteseket, ha nem a falvakból. A kapitányság leleményessége határtalan; akárcsak a betörőké. Van, kinek a vízóraakna fedelét vitték el, hordót, rádiót, televíziót, magnót, fényképezőt, ágyneműt, foteleket, kanapét, még a 120 kilós vaskályhát is.

Betörték a faluban a polgármesteri hivatalba s lakásba, templomba, a jegyzőkönyvvel együtt megírhatták volna a helyszínelők a papírt is, melyet 30 nap elteltével küldenek ki: „A nyomozás eredménytelenül befejeződött. Ha megtud valamit az elkövetőkről, azonnal jelentse.”

Kezdődik a *Bűvészetek Völgye*, mikor ezrek látogathatnak a környező falvakba, portákra, lakásokba. Legyünk fölkészültek, előrelátók, s akkora figyelmet fordítsunk a besurranási lehetőségek eltorlaszolására, értékeink őrzésére, fölügyeletére, összefogásra, mint amennyit a rendőröknél népesebb s hatékonyabb besurranók a kiszemelt áldozataik lelki világának megismerésére.

NÁDOR István

Utat a magyarnak

Egy kis közvélemény-kutatást végeztem július elején. A megkérdezett náczihegyi telektulajdonosok száma nem kevesebb, mint tizenöt fő volt. A kérdés pedig: vajon mit tartanak a legszükségesebb változtatásnak a hegyen?

Az út karbantartása

A legtöbben az út karbantartását, fölüjítást és megóvását tartották elsőrendű föladatnak. Nyolc éve már, hogy összeadtunk 510.000 forintot és önkormányzatunk is hozzájárult 300.000 forinttal, így az összegből jelentős minőségi változást hozott az útfölüjítés.

Két vízlevezető csatornát is beépítettünk az út alá, amelyeket azóta ismeretlenek betömtek, és tíz helyen kimélyítettük az úttesten ferdén megárkolt vízlevezetőket, amelyeket azóta a megnövekedett forgalom és egyes szomszédok föltöltöttek, nehogy a csapadékvíz az úttestről az ő telkük mezsgyéjére folyjék.

Így azután a nyolcévi csapadék és a legutóbbi viharok alámesták az úthengerrel alaposan megjárta murvát, és patakként folyt a víz végig a dülőúton. Érdekes, hogy éppen azon telektulajdonosok zárták el a keresztirányú levezetőárkok útját, akik nem járultak hozzá egy fillérrel sem az útépitéshez.

A legutóbbi vihar óta árkok, mélyedések, gödrök és állóvizek nehezítik a hegyre járók közlekedését. Ha mindenki a maga telke előtt évente egyszer-egyszer föltöltené a mélyedéseket, és odafigyelne a vízlevezetőkre, sokáig jobb utunk lehetne. Csak az összefogás, a közösségi erő lesz úrrá a helyzeten e pénzhányos világban.

A gyomtalanítás

A gyomtalanítást is sokan jelölték meg rendkívül sürgető föladatnak. Néhányan megszámozták, és összesen csak nyolc föld gondozatlan az egész hegyen. Ezeken azonban nem éppen térdig ér a gaz.

A szomszédok hiába dolgoznak, hiszen a szél elviszi a csalán, a lándzsás útifű, a pitypang és a parlagfű magjait is.

Többek véleménye szerint e helyzeten a falugondnok fölmérése alapján az önkormányzatnak is lenne tenni valója.

A vagyonvédelem és a közbiztonság javítása

A vagyonvédelmet és a közbiztonság javítását szinte ugyanennyien tartották a legfontosabb célkitűzésnek.

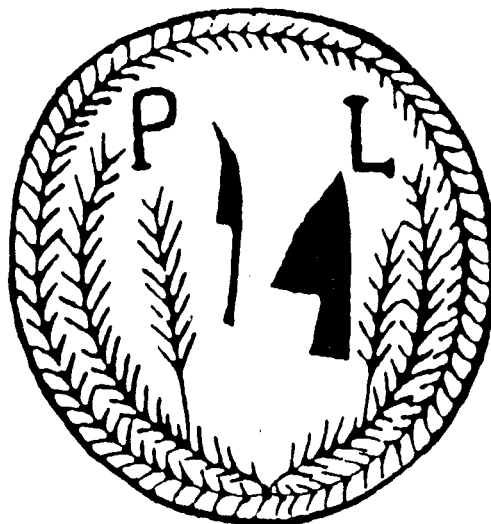
Az utóbbi időben rendszeresebben járőröznek a rendőrök is a hegyen, de nem árt, ha mindannyian elővigyázatosabbak vagyunk, és jobban figyelünk.

Mert addig jár a korsó a kútra, amíg el nem törik; és bizony együtt elkaphatjuk a gyalázatos ismerőst. Mert mindannyiunk véleménye az, hogy sajnos nem éppen idegen garázdálkodik a hegyen.

Csupán egyetlen gazda említette a legfontosabbnak a bő termést, a jó aratást és a vidám szüretet.

Pedig normális időkben természetesen ez lehetne mindannyiunk, az összes gazda legfőbb kívánsága.

NÁDOR István

Civil szervezet alakult a Náczihegy értékeinek megőrzésére és fejlesztésére

Mint arról már a 2007. évi Spiegelben is hírt adtunk, éppen egy esztendeje láttunk hozzá a Náczihegy barátait összefogó egyesület alapításához.

Kisebb-nagyobb nehézségek után végre 2008. május 16-án jogerős lett a Veszprém Megyei Bíróság 2008. április 24-i végzése, s 2930 nyilvántartási számmal bejegyezték civil szervezetünket. Az adószám megszerzése és a bankszámlánkat gondozó pénzügyi kiválasztása folyamatban van.

Az egyesület neve: Pulai Náczihegy Kertbarát és Tájékoztató Egyesület.

Az egyesület címe: 8291 Pula, Fő utca 31.

Az egyesület elnöke: JÁGER István Tamás.

Az öttagú elnökség tagjai az elnök mellett BÚS Mária titkár, NAGY József kincstárnok, NAGYPÁL Gábor és ZÉKÁNY Lajos. A háromtagú ellenőrző bizottság elnöke NÁDOR István, tagjai HEGEDŰS Éva és MARKÓ László.

A tagsági díj 2000 forint/év/fő.

Az egyesület fölött a törvényességi felügyeletet a Veszprém Megyei Főügyészség látja el.

A céljainkat az alapszabály tartalmazza, melynek végső formája hamarosan fölkerül majd a www.pula.hu honlapra. Az egyesület céljában és célkitűzéseiben jól tükröződnek a Náczihegy kínálta gazdag lehetőségek, szükségességek és elkötelezettségek.

Az egyesület célja: a pulai Náczihegyen gazdálkodók összefogása, tájékoztatása, érdekeik védelme az 1989. évi II. törvény szerint, valamint a pulai község határ természeti és történelmi emlékeinek földelvése, ápolása és környezetének védelme.

Részletesen:

1. Az adott természeti viszonyok mellett folytatható, leginkább természetközeli kert-és szőlőművelési megoldások gyakorlása, ismertetése és népszerűsítése. A hagyományos német gazdálkodás még meglévő elemeinek megőrzése.

2. A tagok tájékoztatása a náczihegyi tudnivalókról és szabályokról, valamint a hegyi ingatlanok forgalmáról.

3. Az 1812-ben alapított náczihegyi hegyközség, és Pula falu történetének, természeti em-

lékeinek kutatása, rendszerezése és megismertetése az érdeklődőkkel.

4. Ünnepek, kiállítások, megemlékezések rendezése és részvétel azokon. Kiemelt jelentőségű minden év júliusának utolsó szombatja, a náczihegyi Ignác-napi emlékűnnep.

5. Részvétel pályázatokon, valamint pályázatok meghirdetése és díjazása.

6. Időszaki és alkalmi kiadványok megjelentetése.

7. A náczihegyi területek, termények és épületek vagyonbiztonságának előmozdítása, valamint a közlekedési viszonyok javítása.

8. Kapcsolattartás Pula lakosságával és önkormányzatával, részvétel a község közéletének alakításában.

9. Kapcsolatteremtés és tapasztalatcsere a hasonló célokat valló szervezetekkel és közösségekkel.

10. A Náczihegy környezeti állapotának megtartása és szükség esetén javítása.

Közgyűlést évente egyszer tartunk, most úgy tervezzük, hogy a mindenkor Náczihegyi ünnepséget megelőzően, néhány órával korábban kezdve.

Az egyesület első teendői közt a Náczihegy vagyonbiztonságának javítását tűzte ki, különös tekintettel a közelmúlt fölhaborító besurranásos tolvajlásaira, illetve lopásaira. Ebben együtt szeretnénk gondolkodni a még nem egyesületi tag náczihegyi tulajdonosokkal is.

A középső út keleti bejáratának sorompós lezárása igencsak megnehezítené a nem tisztességes szándékkal erre bóklászók dolgát. A terveink között szerepel egy hirdetőtábla kihelyezése a hegy kapujában, a Szent Ignác szobor környezetében.

A többiekkel egyenlő rangú terv, de szervezésben és anyagiakban nagyobb erőfeszítést igényel az út rendbetétele, amelyet a tulajdonos önkormányzattal összefogva kell majd megvalósítanunk.

Szívesen látunk tagjaink között mindenkit, akinek fontos a Náczihegy sorsa, akinek megszerpítik az életét az itt töltött órák, aki szabadabban veszi a levegőt itt, mint a hangos és füstös városokban.

BÚS Mária

PULAI NÁCZIHEGY KERTBARÁT ÉS TÁJGONDOZÓ EGYESÜLET	
8291 PULA, FŐ UTCA 31.	
ADÓSZÁM:	
BANKSZÁMLASZÁM:	

Ügyirat száma: 5/2008.
Ügyintéző: BÚS Mária

Tárgy: meghívó a 2008. évi rendes közgyűlésünkre

Meghívó

Tisztelt egyesületi tagtársunk!

Szeretettel hívunk és várunk a 2008. évi rendes közgyűlésünkre,
2008. július 26-án, szombaton, 15³⁰ órára,
a Szent Ignác-szobor előtti téren.
(Eső esetén dr. PÉTI Miklós pincéjénél találkozunk.)

A közgyűlés napirendje:

1. Beszámoló a megalakulásunkról és a bejegyzésünkről, és döntés a tagsági viszonyról (BÚS Mária).
2. A pénzügyi választásunk ismertetése (JÁGER István Tamás).
3. A 2008/2009. évi terveink részletes megtárgyalása (JÁGER István Tamás és BÚS Mária).
4. Egyéb tájékoztatás és hozzászólások; közben lehetőség nyílik a 2008. évi tagdíjak rendezésére is (2000 forint/fő/év).

Fölvívjuk a tisztelt egyesületi tagok figyelmét, hogy érdeklődő, támogató, egyesületbe belépni akaró barátait és ismerőseiket bátran hozzák magukkal, hadd erősödjünk általuk is.

A szabályszerűen összehívott közgyűlés határozatképes, amennyiben a tagoknak több mint a fele jelen van.

Amennyiben azonban nem jelenik meg a tagok több mint fele, a közgyűlést
2008. július 26-án, szombaton, 16⁰⁰ órára,
ugyanott és ugyanezen napirendi pontokkal hívom össze.

A megismételt közgyűlés a megjelentek számára tekintet nélkül határozatképes. A határozat meghozatalához azonban, amennyiben a tagok fele ez esetben sem jelent meg, a jelenlévő tagok kétharmad részének igenlő szavazata szükséges.

Baráti üdvözlettel:
Pula, 2008. július 18.

JÁGER István Tamás
elnök

Meghívó

Huszonegyedik alkalommal ünnepeljük meg Pulán,
a Náczihegy kapujánál a névadó,
Szent Ignác ünnepét.

Ezúttal is meghívjuk az ünnepre minden kedves tagtársunkat,
barátunkat és szomszédunkat,

Pula Községi és Kisebbségi Önkormányzata,
és a *Pulai Náczihegy Kertbarát és Tájgondozó Egyesület* nevében

2008. július 26-án, szombaton, 18 órakor.

A vendégeket köszönti:
KERTÉSZ Lajos polgármester.

Ünnepi beszédet mond:
BALOGH László,
a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság igazgatója.

Közreműködik a műsorban:

VERS Kristóf,
a Padányi Bíró Márton Gimnázium humán tagozatának másodikos tanulója;

a **Nagyvázsonyi Dalkör,**
KÖTÉLNÉ BOCSKAY Zsuzsa kórusvezetésével;

és a **Pulai Ifjúsági Tánckar,**
akinek a táncokat betanította **SZALAI Judit.**

Az ünnepi műsor szóvivője és műsorvezetője:
SZILÁGYI Dániel,
a Pázmány Péter Katolikus Egyetem (PPKE) utolsó éves hallgatója.

A műsor után a pincéknél családi és baráti éjszakai múltidézés,
valamint hajnalig tartó csillagvizsgáló jövőkutató.